

PE $\frac{B}{385}$
2

KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINEGE!

KLASSIVÕITLUS

№ 12 (171)
DETSEMBER
1934

SISUKORD

	Lhk.
1. Mõrtsukad arvestavad valesti!	1
Valgest Eestist:	
2. Informatsiooniline teadaanne	4
3. Meie tingimused	4
4. <i>Laube J.</i> — Eesti vabariigi eelarve — kui kurnamise abinõu	7
5. <i>H. P.</i> — Millest kõneleb „avalik hääl“ Eestis	14
Nõukogude Liidust:	
6. <i>Tshemodanov V.</i> — Meie oleme ühise väerinna poolt	16
7. <i>Jürisson N.</i> — Kommunistliku ühiskonna töölise kasvatamine	22
Valge Eesti elupäevad:	
8. Novembrikuu kroonika	29

Märgatud trükivigu

Lhk. 8	tabelis	on trükitud:	peab olema:
		1. Otsekohesed maksud:	1. Otsekohesed maksud...
			Sellest:
		Tulumaks...	a) Tulumaks...
		Äri- ja tööstusemaks...	b) Äri- ja tööstusemaks...
		Maa- ja hoonetemaks...	c) Maa- ja hoonetemaks...
Lhk. 8, esimene veerg,			
6 rida all		29 20	29120

KLASSIVÕITLUS

Nr. 12 (171)

D e t s e m b e r

1934

Roum...

Mõrtsukad arvestavad valesti! PE 1491

1. detsembril kell 4.30 p. l. langes Smolnõis, Leningradis, tööraha vaenlaste poolt saadetud alatu mõrtsuka kuuli läbi ÜK(e)P keskkomitee, Leningradi oblastikomitee ja linnakomitee sekretär sm. S. M. Kirov

Sm. Kirovi tähtsust ja tema kaotuse raskust parteile hindab ÜK(e)P keskkomitee sm. Kirovi surma teadaandes:

„Üleliidulise Kommunistliku (enamlaste) partei keskkomitee teatab suure kurvastusega parteile, Nõukogude Liidu töolisteklassile ja kogu töörahvale, ning terve ilma töörahvale, et 1. detsembril Leningradis töolisteklassi vaenlase äraandliku käe läbi langes meie partei silmapaistev tegelane, leegitsev julge revolutsionäär, Leningradi enamlaste ja kogu tööraha armastatud juht, ÜK(e)P keskkomitee ja Leningradi komiteede sekretär, ÜK(e)P poliitbüroo liige seltsimees *Sergei Mironovitsh Kirov*.

Seltsimees Kirovi kaotus, keda kogu meie partei ja terve Nõukogude Liidu töolisteklass armastas, selle kristall-puhta ja kõikumatu kindla vana parteilase, enamlaste-leeninlase kaotus, kes terve oma ereda kuulsusriikka elu töolisteklassile, kommunistidele andis, on kogu parteile ja Nõukogude riigile viimaste aastate vältel kõige raskemaks kaotuseks...“

Jaa, „klassivaenlased teadsid, keda nad oma äraandliku kuuliga tabavad. Nad saatsid oma kuuli meie rindu. Nad püüdsid hoobi anda võimalikult meie partei südame lähemale“. (Sm. Molotov — matusekõnes.)

Sm. Kirov langes 48-aastaselt. Kaks kolmandikku sellest ajast on alaline võitlus proletariaadi asja, tööraha eest, esiti tsaarivalitsuse timukaliku korra kukutamiseks, hiljem proletariaadi diktatuuri võitluse kaitsel, kõige raskematel kodusõja väerindadel, ja kodusõja lõppemise järel sotsialismi ülesehitamise töö. Viimased üheksa aastat seisis ta proletariaadi diktatuuri esimese peallinna, Lenini linna, enam-

lastepartei organisatsiooni eesotsas, juhtides teda sotsialismi ehitamisel ja võitluses kõigi tööraha vaenlaste vastu.

Sm. Kirov tuli Leningradi parteiorganisatsiooni juhtivale kohale kõige raskemal silmapilgul. Leningradi parteiorganisatsiooni juhtiv ladvakiht, Sinovjeviga eesotsas, oli partei vastu vastasrinda asunud ja püüdis kogu organisatsiooni, ühte kõige tugevamaid ja eesrindlikumaid ÜK(e)P-s, oma järel partei vastu võitluse viia.

Sellesse Leningradi vastasrindluse pessa saatis partei sm. Kirovi. Arusaadav, et töö siin harukordselt raske oli: parteiorganisatsiooni uue juhi ees seisis raske ülesanne — vastasrindlus välja rookida, puruks lüüa ja organisatsioon partei pealinnale tagasi juhtida. Kuid partei teadis, kellele ta selle ülesande usaldas; partei, sm. Staliniga eesotsas, teadis, et selle raske ülesande jaoks vaevalt kohasemat jõudu parteis leidub, kui sm. Kirov.

Sm. Kirov tõestas, et ta partei ja sm. Stalini usalduse väärt oli. Ta purustas lühikese ajaga selle vale- ja pettusevõrgu, mida vastasrindlaste kildkond oli parteiorganisatsiooni ümber kudunud, ja viis organisatsiooni, kes oma määratus enamuses kindlasti partei seisukohtade eest seisis ja kellelt vastasrindlased ainult pettusega esinduse kongressile olid saanud, jälle õigele, selgele parteiteele. Ta paljastas — ühes kogu parteiga — Sinovjevi kamba pettusepoliitika ja kasvas Leningradi organisatsioonile uue, leeninlikult kindla juhtiva kaadri, ja nõukoguasutuste uued juhtivad tegelased.

Veel enam: sm. Kirovi kauguleulatava vaate ja õige hinnangu viljaks tuleb, suu-

rel osal, pidada seda uut arenemistendentsi Leningradi tööstuses, mis kodusõja ajal alla keskmise linna tasemele vajunud Petrogradist (700 tuh. elanikuga) selle 8—9 aastaga ligi 3-miljonilise suurlinna, kõrgele arenenud eesrindliku tööstusega Leningradi on teinud. Kuna Sinovjevi vastasrindlaste kamp, kel usku ei olnud sotsialistliku revolutsiooni võidusse Venemaal, kel usku ei olnud sotsialismi ülesehitamise kordaminekusse ühel maal, Leningradile kidunemise ja virelemise osaks määras, lõi Kirovi hool siin selle võimsa ülestungiva elu, selle võimsa sotsialismi ehitamise hoo, millega Leningradi tööliste klass tänapäev Nõukogude Liidu tööklaste eesrinnas sammub.

Ja vastasrindlased? Partei purustas vastasrinna, kui seesuguse, lõpulikult, mitte ainult teoreetiliselt, vaid ka just praktiliku sotsialismi ehitamisega. Mis jäi üle neil vastasrindlastel, kes ei suutnud partei seisukohale tagasi tulla, kelle väikekodanline, töörahvavaenulik arusaamine ei suutnud ega suuda aru saada proletariaadi edasitungimisest, sotsialismi ehitamise saavutus-test? Mis jäi üle sel vastasrinna juhtival kildkonnal, kelle võimuahnus pealegi sellega leppida ei suuda, et ta partei ja nõukogude kõrgematelt juhtivatelt kohtadelt tagandati? Ta pugest partei silmade eest põranda alla, kust ta pettuse ja valevanete abil parteisse uuesti tagasi ronis, et parteid seestpoolt õõnistada, selle kõrval aga põranda alt silmapilk oma rāpase, töörahvavaenuliku käe välja ulatas, kui ükskõik kus või missugune partei vastu väljaastumise katse toime pandi — ükskõik missugustel põhjendustel või missugustelt seisukohtadelt. Mitte mingisugust teoreetilist seisukohta, mitte mingisugust järjekindlat vaadet — ükskõik, kes see oli, kes parteid salvata, parteile kõikaid kodaratesse pilduda katsus — ikka oli sinovjevlaste põrandaalune salgake jalamaid abiks parteile kahju tegemas.

Sotsialismi ehitamise võidukäik Nõukogude Liidus pidi aga sellele kildkonnake-sele selgeks tegema, et neil igasugune lootus kadunud on mingisugustki osakest Nõukogude Liidu tööraha kihtidest veel kunagi oma poole võita, kas või pettusegagi. Nende seisukord pidi jääma täiesti lootusetuks, põhjatuks, meeleheitlikuks.

Agas veel mujalgi muutus meeleolu meeleheitlikuks: kõik see tööraha vastaste leer kapitalistlikus ilmas, kes kaua aastaid oli lootnud ja oodanud — ja enast nende petlikkude lootustega toitnud, — et Nõukogude valitsusekord, et prole-

tariaadi diktatuur Nõukogude Liidus kokku variseb või kapitalistlikule arenemisteele suundub, — see laialdane leer näeb ühe oma lootuste pettelossi teise järele kokku langevat. Nõukogude Liidu sotsialismi ehitusetöö edenemisega, selle töö põhjal, ei kasva mitte ainult nõukogude võimu sisemine tugevus, vaid ka tema mõju, tema erikaal rahvusvahelises poliitikas, kus kapitalistlikud riigid ikka rohkem ja rohkem proletariseeritud riigiga rehkendama peavad. Ja mitte ainult tema enese tugevuse kasvamise pärast, vaid ka sellepärast, et terves maailmas ikka suuremad ja suuremad tööraha hulgad revolutsioonilikele võitlusteele asudes ühes sellega ka Nõukogude Liidu eest ja tema kaitseks välja astuvad, seega N. Liidu mõju ja kaalu veelgi mõjuvalt suurendades.

See seisukord, see oma võimetuse tunde, meeleheitluse seisukord on, mis tööraha vaenlastele olgu Nõukogude Liidu põranda all, olgu kapitalistlike maade järjesti suurenevas ummikus sõjariista kätte surub, et terroristlike aktidega, mõrtsukatöödega nõukogude võimule, enamlaste partei poliitikale hoopki anda. See seisukord, see meeolu oli pinnaks, kust ka sm. Kirovi kallal toimepandud kõige alatum mõrtsukatöö välja kasvas. Ei ole ainult juhus, et samal ajal, kui Sinovjevi-Kamenevi vastasrinna mädanenud, haisevad jäänused Nõukogude Liidu põranda all sõjariista haaravad, et „hoopi anda võimalikult partei südame lähemale“, et samal ajal ka piiri tagant, nagu Nõukogu valitsuse poolt avaldatud andmetest näeme, hulgaviisi tööraha vaenlasi Nõukogude Liitu poeb, et siin samuti terrori abil oma eesmärgile jõuda, proletariaadi riigivõimu purustada. Ei, see ei ole juhus, vaid tööraha klassivaenlase ühisest pinnast, tööraha vaenlaste ühelaadsest meeleolust väljakasvanud nähted. Ja missuguste „leeninlike“ hilpudega Sinovjevid oma vastasrindlaste jälki tegutsemist ka varjata püüavad, objektiivselt, tegelikult, tõelikult on see samane kontrevolutsioonilik võitlus nõukogude võimu, enamlastepartei, proletariaadi diktatuuri vastu, kui välismaadelt sissepugenud valgekaardlaste terroristlik tegevuski.

Kuid samuti nagu tööraha võitluserinast väljalangenud vastasrindlaste jäänused igasuguse arusaamise tööraha võitluse kohta, igasuguse arusaamise sotsialismi ehituse kohta kaotanud on, samuti on nad kaotanud arusaamise oma mõrtsukatlike sammude tagajärgede kohta. Mõrtsukad arvestavad valesi. Arvestavad valesi nõukogude põranda all, arvestavad

valesti kontrevolutsiooni peastaapides väljaspool proletariaadi diktatuuri riiki. Enamlastepartei ja nõukogude võim ei seisa üleval üksikute isikute najal, ega suudeta neid hävitada üksikute tegelaste kõrvaldamisega. Nõukogude võim — ja seda peaksid sinovjevlast endiseski ajast mäletama — muu seas just sellepöolest kõigist teistest võimudest lahku lähebki, et ta kõigist kõige masselikum võim on, et ta ainuke hulkade, riigi elanikkude kaugelt suurele enamusele toetuv võim on. Samuti nagu enamlastepartei jõud miljonite tööliste arusaamisest ja võitlusetahtes juurdub. Neid ei suudeta purustada üksikute vaenukihvilliste kuulidega. Neid võib valusasti haavata, aga mitte hävitada. Ja veri, mis jookseb neist haavadest, saab kõige mõjuvaks teguriks uute jõudude kasvatamisel.

See Lenini surmapäevadest saadik nägematu liikumislaine, mille sm. Kirovile äraandlikult kuklasse saadetud kuul terves Nõukogude Liidu proletariaadis, terve N. Liidu töörahva ridades, veel enam: sõna otseses mõttes terve maailma töörahva hulkades — kaugeltki mitte ainult enamlaste ridades, esile kutsus, see kogu ilma proletariaadi ja töörahvahulkade lein, see vihalaine töörahva vaenlaste, alatute mõrtsukate ja nende killameeste, nende juhtide, nende mõtteosaliste vastu, — ei, see oli hoopis midagi muud, kui enamlastepartei ja proletariaadi diktatuuri halvamine, nõrgestamine, mida mõrtsukad kätte saada püüdsid. See oli Lenini päevist saadik nägematu, hulkade kõige sügavamast sisemusest, töörahva kõige kindlamast arusaamisest tõusnud võimas tung oma partei, oma diktatuuri, oma valitsuse ümber, et teda kaitsta mitte ainult salajaste, vaid kõigi vaenlaste vastu; see oli tung, töotus, vanne — tihti sõnades väljendatud, kuid miljoneid kordi rohkem sügavas hingepõhjas iseendale ja parteile, nõukogude võimule antud töotus, vanne: veel kindlamini enamlastepartei eest ja kaitseks võidelda; veel kindlamini Kominterni lipu ümber koonduda, veel suurema jõuga ja tahtega koonduda Nõukogude Liidu, proletaarse riigi kaitsele! Ja kui kallis, kui tarvilik ja tähtis sm. Kirov enamlasteparteile ja proletariaadi diktatuurile ka oli, kui võimas ka tema tegujõud oli, — miljonite ja kümnete miljonite tööliste ja töörahvahulkade ühine jõud asendab selle; ja nendest hulkadest tõusevad tuhanded ja tuhanded uued jõud, kes astuvad hulkade etteotsa, kes saavad võitlema nagu võitles Kirov, ja kes saavad maailma

tööraha lõpulikule võidule viima töörahva kurnajate üle.

Mõrtsukad arvestasid valesti. Lask, mis nende meeletuuses pidi parteid vapustama, tõmbas viimsegi kui töörahvakihi aktiivselt esile, et senisest veelgi suurema hooga, veelgi energilikumalt jõudu pingu-tada sotsialismi ehitamisel, enamlastepartei ja nõukogude võimu kaitsele. Ja see miljonite ühine jõupingutus, viimasest kolhoosnikust ja tehasetöolisest kuni akadeemikuteni, see põimub ja kasvab uueks vägevaks teguriks enamlastepartei ja proletariaadi diktatuuri kindlustamisel.

Mõrtsukad arvestavad valesti. Lask, mis kontrevolutsioonilikud maod kapitalistlikudel maadel nende haisevatest koobastest esile kutsus, et kordaläinud mõrtsukatöö üle oma mürgist rõõmu avaldada, näitas miljonitele ja miljonitele töölistele selle mõrtsukatöö tõsist ilmet ja iseloomu. See aitab aga töörahvahulkadele käega katsutavalt näidata, kus ja missugune hädaoht proletaarse riiki ähvardab, annab mõjuva tõuke nende hulkade organiseerimiseks Nõukogude Liidu kaitsele. Ka siin kasvab sellest arusaamisest, mida mõrtsukatöö laiaades hulkades aitab korda saata, uus võimas jõud Nõukogude Liidu rahvusvahelise mõju tõstmiseks, üleilmse revolutsiooniliku liikumise süvendamiseks.

Ka Eestimaa proletariaat ja Eesti laialised töörahvahulgad, kelle ees kodanline ajakirjandus sm. Kirovi mõrtsukaliku tapmise puhul oma haisevat töörahvavaenulikkude sisekonda välja puistas, sai sellest uue õppetunni oma vaenlaste hindamiseks, õppetunni, mis Eestimaa Kommunistlikul Partei kaasa aitab neid hulkasid kindlamini oma võitluselipuga ümber koguda ja neid ikka suuremate tagajärgedega võitlusele valmistada Nõukogude Liidu kaitseks nende latsutajate vastu, kes sm. Kirovi surma puhul oma vihamürki Nõukogude Liidu vastu sülitades välja pritsisid, kui ka võitlusele töörahva vabastamiseks ja proletariaadi diktatuuri maksmapanekuks Eestis. Selles seisab EKP töotus, selles ta ülesanne ühenduses äraandliku mõrtsukatööga Leningradis.

Au revolutsiooni kangelaste mälestusele!

Surm alatutele mõrtsukatele ja hävitus neile madudele, kes oma vihamürgiga proletariaadi võimu salvata püüavad!

Veel kindlamini read Kominterni leninistliku lipu ümber, et purustada kodanluse võim ja võidule viia töörahvas terves maailmas!

Informatsiooniline teadaanne

Oktoobri algul käesoleval aastal peeti pöranda all ära Eestimaa kommunistliku partei järjekorraline konverents. Konverentsil olid esindatud kõik tähtsamad parteiorganisatsioonid, kokku ligi 80% kõikidest EKP organisatsioonidest. Esindajate seas oli rida töölisi vabrikutest, töökohadest. Silmas pidades nii suurt esindajate ja esindatud organisatsioonide arvu, tegi konverentsi mandaatkomisjon ettepaneku konverentsile kongressi õigusi anda, mis-sugune ettepanek organisatsioonide esindajate poolt ühelhäälel vastu võeti.

Konverents arutas läbi järgmised oma päevakorras seisvad küsimused:

1. Seisukorrast Eestis ja Eestimaa kommunistliku partei ülesannetest.

Kaasaruanne partei organisatsioonilistest tööst.

2. Töötamisest ametiühisustes.

Osavõtt kõikide küsimuste arutamisel oli elav. Delegaadid kohtadelt konstateerisid, et parteil on oma viimase ajajärgu

tegevuses suure sammu edasi astunud, mida tõendab partei liikmete ja organisatsioonide arvu kasvamine ja aktiivsuse suurenemine.

Konverents võttis vastu resolutsioonid Eestimaa seisukorra ja EKP ülesannete, ametiühisustes töötamise ning praeguse rahvusvahelise olukorra hindamise kohta. Kõik otsused tehti ühelhäälel. Konverents näitas, et parteiliikmete seas valitseb täielik enamlik üksmeel partei ees seisvate ülesannete kohta.

Konverents-kongress viis läbi ka valmised vastavatesse partei juhtivatesse organitesse.

Konverentsi resolutsioonid avaldatakse parteilises ajakirjanduses, välja arvatud need osad resolutsioonidest, mille avaldamine konspiratiivsetel põhjustel võimalik pole.

Oktoober, 1934.

EKP keskkomitee sekretariaat.

(„Kommunist“.)

Meie tingimused

Vastus „Rahva Sõnale“ ja „Töölise Häälele“

Võitlus töörahva ühise väerinna ja töölisteklassi ühtsuse eest haarab ikka laiemaid töölise hulki. Sotsdem. juhtide kodanusega koostöötamise poliitika, mis viis tööliseklassi kaotustele Saksamaal, Austrias, Hispaanias jne ning kõige verisema fashistilise diktatuuri maksmapanemiseni real maadel, toob ikka rohkem sotsiaaldemokraatliisi ja reformistliisi töölise arusaamisele, et on tarvilik ühise väerinna loomine, mille eest kommunistid alati on yöidelnud. Tung ühise väerinna järele kasvab s-d töölise ridades kiiresti.

Kõige selle tagajärjel on ühise väerinna liikumine tervel real maadel juba tuntavaid tagajärgi saavutanud. Arvestades töölise hulkades valitsevate meeleoludega, olid Prantsuse, Itaalia, Hispaania sotsdem. parteid, Austria „revolutsioonilised sotsialistid“, Inglise iseseisev töölise partei jne sunnitud kommunistlike parteide ettepanekuid ühise väerinna loomise kohta vastu võtma. Saksamaal, Poolas, Tshehho-Slovakkias jne, kus s-d juhivad ühist väerinda ei taha, seovad kohalsed s-d organisatsioonid ühise tegevuse ja võitluse kokku-

lepeid kommunistidega. Ka Eestis avaldavad kohalsed s-d organisatsioonid, eeskätt suletud s-d organisatsioonid, täielikku valmisolekut ühiseks võitluseks ja võtavad kommunistide ettepanekud ühise väerinna loomise kohta vastu.

Kuid ESTP keskkomitee katsub seni seda töölise tungi ühise väerinna järele kõigiti takistada. ESTP keskkomitee on seni kõik EKP ühise väerinna ettepanekud tagasi lükanud (1933. a. märtsis ja 1933. a. novembris).

ESTP keskkomitee katsub selle juures oma võitlust ühise väerinna vastu sellega põhjendada, et kommunistid kasutavad ühise väerinna taktikat ainult manöövrina.

Näituseks kirjutab Joonas ametiühingute häälekandjas „Töölise Hääles“:

„Üks pooltest — kommunistid — ei võtnud ülesannet ausalt, vaid ainult manöövrina maailma töölise liikumise tugevama osa (?! — „K.“ t.) purustamiseks“ („T. Hääle“ nr. 11, 1934).

Kõige selle juures ei ole Joonasel muidugi oma väite tõenduseks ühtegi fakti ette tuua, sest niisuguseid fakte ei ole.

Jutt manöövrast pole õige. Et kommunistid ühise väerinna küsimuses ei manööverda, näitab juba see lihtne fakt, et kommunistid ei sea s-d parteidele ja reformistlikele ametiühingutele ühise väerinna loomisel mitte mingisuguseid eeltingimusi. Nad ei nõua näiteks, et s-d partei ja reform. ametiühingud peaksid lahti ütlemata oma põhimõttelistest seisukohtadest või õigeks tunnistama kommunistide põhimõttelised seisukohad, ehk loobuma oma seisukohtadest või täitma ühise väerinna loomise eeldusena mõnda muud niisugust eeltingimust. Harilikud tingimused, mida kommunistid ette panevad ühise väerinna aluseks võtta, on tööliste igapäevased nõudmised (näit. riikline kinnitus tööpuuduse vastu; võitlus tööpalgade alandamise vastu; nende kõrgendamise eest; võitlus tööliste klassile tarvilikude demokraatlike vabaduste, nagu ühinemise, streigi, koosolekute jne vabaduste eest, fashismi ja sõja vastu). Tähendab, mingisugusest manöövrast ei saa juttugi olla. S-d parteilt nõutakse ainult ühist ausat võitlust nende nõudmistest eest. Meie ainukene tingimine on: tõeline ühine tegevus ja võitlus tööliste klassi konkreetsete tänapäeva nõudmistest eest, kapitali pealetungimise, fashismi ja sõjahädaohu vastu.

Seni on ESTP keskkomitee ja E. Tööliühingute Keskliidu juhatus need kommunistide ettepanekud mitmesuguste naeruväärsete põhjendustega tagasi lükanud ja sellega näidanud, et just nemad ise manööverdavad ja ühist väerinda ei taha.

Tõelisest manööverdamisest ja tahtest igal tingimisel ühist väerinda takistada annavad tunnistust ka need kirjutused, mis „Sociuse“ allkirjaga mõni aeg tagasi (juuli-september) „Rahva Sõnas“ ilmusid.

Missugused tingimised seadis seal s-d partei ühise väerinna asjus üles?

Nendes kirjutustes räägitakse, et ühine väerind olewat s-d partei ja kommunistide vahel ainult siis võimalik, kui 1) kommunistiline partei tunnustab Eesti kodanlist iseseisvust, 2) ütleb lahti võitlusest proletarise revolutsiooni eest ning tunnustab proletarise revolutsiooni Eestis Eesti tööliste klassi jõududega võimatuks ja läbiviimatuks ning 3) asub kodanlike demokraatia kaitsemise seisukohale. Teiste sõnadega, kommunistidelt nõutakse, et nad ütleksid lahti Eesti töörahva iseseisva vabariigi — Nõukogude Eesti eest võitlemisest; tunnustaksid, et Eesti tööliste klass ei suuda revolutsiooni teostada ning sellega mingisuguseid väljavaateid pole ka-

pitalistlike kurnamise hävitamiseks Eestis, ütleksid lahti tegelikust võitlusest demokraatlike vabaduste eest.

Niisugune „nõudmine“ on muidugi absurdne.

Eestimaa Kommunistiline Partei on alati asunud ja jääb alati sellele seisukohale, et Eesti tööliste klassi, kõige laiemate talurahva hulkade, linnade kehvade ja keskihtide, s. o. rahva määratusuure enamuse *sotsiaalseks ja rahvuslikeks vabastamiseks* on tarvilik kodanluse võimu kukutamine Eestis ja iseseisva töörahva vabariigi — Eesti nõukogude vabariigi maksmapanemine. Seega pole õigus, nagu ei tunnustaks meie mingisugust Eesti iseseisvust. Eesti nõukogude vabariik on Eestimaa töörahva tõeliseks ja täieliseks iseseisvuse vormiks. Pole õigus, nagu satuks Eesti nõukogude vabariik mingisuguse „võõra võimu kontsa alla“, nagu meie seisukohta moonutades katsub seletada „R. Sõna“. Kogu oma poliitilise, majanduslike ja kultuurilise elu korraldamisel saab Eesti nõukogude vabariik olema täiesti iseseisev. Ja kui Eesti nõukogude vabariik astub tihedatesse poliitilistesse ja majanduslikesse sidemetesse ning liitlaslikku vahet korda Nõukogude Liiduga ja teiste uute tekkivate nõukogude vabariikidega, et laialist majanduslist abi saada tööstuse kiireks ülesehitamiseks, tööpuuduse likvideerimiseks, hulkade häda ja viletsuse kiireks kaotamiseks, talurahva hulkade seisukorra parandamiseks ning sotsialismi teostamiseks, siis ei tähenda see „võõra kontsa alla“ sattumist, vaid see sünnib just Eesti nõukogude vabariigi sisemise ja välise kindlustamise huvides. Ainult need, kellel marksismiga midagi ühist pole, võivad rääkida, et võitnud proletariaat nõukogude vabariikideks võiks hakata suruma ja orjastama väiksemate rahvaste proletariaati ja töörahvast. Iga Eesti tööline saab aru, et kapitalistlike maade haaramise-plaanide vastu võitlemiseks ja Eesti nõukogude vabariigi kaitsemiseks peab Nõukogude Eesti looma koostööd ja liitu teiste nõukogude vabariikidega.

Ja sellest seisukohast järgneb, et kommunistid ei ütle kunagi lahti revolutsioonilise poliitika teostamisest ja võitlusest proletarise revolutsiooni eest Eestis. Kui nad seda teeksid, siis tähendaks see seda, et nad ütleksid lahti marksismist, ütleksid lahti tööliste klassi huvide eest võitlemisest, muutuksid kodanluse toetajateks. Eesti kommunistid asuvad sellel kõikumata seisukohal, et Eesti tööliste klassil on objektiivselt kõik jõud ja võimalused võidu saa-

miseks kodanluse üle ja kommunistid võitlevad kogu jõuga selle eest, et seda võitu saavutada.

Samuti ei ole kommunistid mitte kodanlise demokraatia põhimõttelised kaitsjad, sest kodanline demokraatia on niivõrd poolik, kärbitud ja ühekülgne, et ta tööliste klassile kuigi palju ei anna, ning teda kurnamisest ei vabasta. Kommunistid asuvad seisukohal, et tõeliseks, kõige laialisemaks ja kõige täielisemaks demokraatiaks töörahvale on nõukogude demokraatia. Kuid seni, kuni pole teostatud nõukogude võim, on kommunistid valmis tegelikult igapäev võitlema kõikide nende vabaduste eest, mida tööliste klass raske võitluse tagajärjel kodanlikes korras on saavutanud, sest neid vabadusi läheb tööliste klassil vaja oma võitluse paremaks korraldamiseks. Ja just sellepärast on kommunistid kõige ägedamad tööliste klassile tarvisminevate vabaduste kaitsjad.

Tähendab, mingisugust juttu ei saa olla sellest, et kommunistid ütleksid lahti oma põhimõttelistest seisukohtadest. Oma põhimõtetes ei anna kommunistid kellegile kunagi kriipsu võrdki järele. Siin seisame meie kui kalju!

Agaga kui küsimus on just niiviisi üles seatud, siis oleme meie valmis selles küsimuses näitama, et meie kõrvaldame kõige väiksemaidki takistusi ühise väerinna loomise teelt. Kui ESTP on nõus Eestis looma ühist väerinda „Prantsuse eeskujul“, siis oleme meie valmis ka selle küsimuse üle läbi rääkima, et luua ühist väerinda põhijoontes samasugustel tingimustel (võitlus kapitali pealetungimise, faschismi, faschistlike dekreetide, sõja vastu, tööliste klassi seisukorra parandamise ja õiguste eest). Selle juures tuleb muidugi silmas pidada, et Eesti olud ja tingimused on väga mitmeti teistsugused (Prantsusmaal on tööliste klassil veel rida vabadusi; Eestis on aga võimul faschistiline valitsus, pahempoolsed töölisteorganisatsioonid ja osa sotsialistilisi on suletud, maksab sõjaseadus, parteide tegevus on keelatud, tööliste klassi vastu teostatakse terrorit jne) ning sellepärast peavad ühise väerinna nõudmised ja osaliselt võitlusvormid teistsugused olema. Sõna on nüüd ka selles küsimuses ESTP-l.

Niisugune on meie ühise väerinna programm Eesti töölisteliikumise käesoleval astmel.

Meie ühise väerinna programm on selge. Meie tingimused on selged. Selle programmi eesmärgiks on otsustav võitlus tööliste klassi seisukorra parandamise eest, vabs-

faschismi ja Pätsi-Laidoneri faschistlike valitsuse vastu, sõjahädaohu vastu, töölisteorganisatsioonide tegevusevabaduse eest, sõna-, ühinemise-, streigivabaduse eest. Selle programmi eest saame meie võitlema murdmata visadusega. Ühine väerind peab saama teostatud. Kommunistid saavad teda teostama.

Kuid võideldes ühise väerinna eest, ei sea meie küsimust niiviisi üles, et teised ühise väerinna osalised, kes ei asu mitte meie põhimõttelistel seisukohtadel, peaksid ühise väerinna loomise eeltingimusena tunnistama meie põhimõtteid ja eesmärke. Meie ei nõua näituseks ESTP-lt ja Keskkliidult, et nad peaksid meie seisukohad ülevalnimetatud küsimustes väerinna loomise eeltingimusena omaks võtma või õigeks tunnistama.

Meie ei tee seda sellepärast, et meie tahame tõeliselt ausalt ühist väerinda luua. Ja sellepärast ei sea meie mitte mingisuguseid eeltingimusi üles, mis võiksid ühise väerinna loomist raskendada.

Meie seisukoht on, et luues ühist väerinda võitluseks tööliste klassi igapäevaste konkreetsete nõudmiste eest, jääb mõlemale parteile täieline õigus propageerida oma põhimõttelisi seisukohti ja eesmärke ning selgitada teoreetilisi lahukuminekuid. Ja sellepärast nõuame meie, et ka teised ühise väerinna küsimuses mingisuguseid erilisi eeltingimusi üles ei seaks, mis selle loomist takistavad või koguni võimatuks teevad.

Siit selgub täies ulatuses, kes ühise väerinna küsimuses manööverdab, kes mitte. Manööverdab Socius-Joonas, kui ta tingimuse üles seab, et EKP peab oma põhimõtetest lahti ütlema.

Miks Socius-Joonas seda teeb? Muidugi selleks, et võimatuks teha ühise väerinna loomist, sest ta teab, et EKP kunagi oma põhimõtetest lahti ei ütle. Kuid seega langeb vastutus ühise väerinna saboteerimise, takistamise ja tööliste klassi lõhestamise eest täielikult s-d juhtide peale.

Edasi räägib Socius-Joonas, et ühine väerind ja igasugune koostöö kommunistidega olevat sellepärast võimatu, et kommunistid, pidades võitlust ainult nõukogude Eesti eest, ei pidavat üldse tarvilikuks võidelda tööliste klassi konkreetse seisukorra parandamise eest tänapäeva Eestis, ei pidavat tarvilikuks võidelda kodanliste demokraatlike vabaduste eest.

Ka see pole õige. EKP keskkomitee avaldas ettepanekud ESTP-le ühise väerinna loomise asjus. Neis pannakse ette võidelda teatavate tööliste klassi konkreetsete nõudmiste

ja töolisteklassile tarvisminevate vabaduste eest, fashismi ja vabsfashismi vastu. Kui ESTP-l on teisi, veel paremaid nõudmisi, mida nad käesoleval silmapilgul tarvili-kuks peavad ühise väerinna aluseks võtta, — meie oleme valmis nende üle rääkima. Meie ettepanek on: sõlmime nende nõudmiste alusel ühise väerinna tegelikuks konkreetseks võitluseks (kuid ainult tegevuseks ja võitluseks, mitte rääkimiseks ja sõnadetegemiseks!) töolisteklassitänapäeva nõudmiste eest ja siis nähtub, kes tahab võidelda töolisteklassi seisukorra parandamise eest, fashismi vastu tänapäeva Eestis, kes mitte. Meie, kommunistid, deklareerime (ja seda kinnitab kogu meie tegevus minevikus ja praegu), et meie sellest võitlusest kunagi ära pole öelnud ega ütle ka edaspidi ära. Ja sellejuures paneme meie ette ühise väerinna võitlusevormideks võtta niisuguseid, mis täiesti vastavad Eesti töolisteliikumise praegusele tasemele ja jõudude vahekordadele (sõjaka suusõnalise ja ajakirjanduslise agitatsiooni teostamine ühise väerinna nõudmiste eest, kõikide olemasolevate töölisteorganisatsioonide mobiliseerimine ühise väerinna platvormi ümber, koosolekute, miitingute, meeleavalduste ja streikide korraldamine, ühise väerinna tegevusekomiteede loomine võitluse paremaks korraldamiseks kohtadel). Sõna on nüüd ESTP-l. Näidaku ta, et ta tõesti võitleb ja tahab võidelda, samuti nagu meiegi.

Kui ESTP meie ettepaneku vastu võtab, oleme meie valmis vastastikusel alusel ühise võitluse ajajärguks keelduma igasu-

gusest ebasõbralikust kriitikast, kusjuures mõlemile parteile täieline õigus jääb oma põhimõttelisi seisukohti propageerida ning põhimõttelisi lahkuminekuid selgitada.

Ja lõpuks, Joonas kirjutab „Töoliste Hääles“, et ainult Prantsusmaal teostatavat kommunistid ausalt ühist väerinda. Mujal polevat see nii, mujal jätkavat kommunistid endist „lõhkuvat joont“.

Pole muidugi õigus, et ühel maal teostatavad kommunistid ühist väerinda ausalt, teistel maadel ebaausalt. Kommunistid võitlevad igal pool, arvestades kohalisi tingimusi ja olusid, ühteviisi ühise väerinna eest. Kommunistid täidavad igal pool ausalt ühise väerinna kokkuleppeid ja täidavad täpselt neist järgnevaid kohustusi. Mitte selles ei ole küsimus. Küsimus on selles, et mitte kõik sotsialistlikud parteid ei taha ühist väerinda luua, vaid, vastupidi, töötavad sellele kõikide abinõudega vastu. „R. Sõna“ tunnustab isegi, et ka Prantsuse s-d partei juhid läksid sellele sammule vastutahtmist, olles sunnitud sellele minema töolistehulkade pealerõhumisel. „R. Sõna“, kes ei too ühtegi sõnumit selle üle, kuidas areneb ühine väerind rahvusvahelises ulatuses, toob alati suure rõõmuga ära sõnumid, kui mõni s-d partei kommunistide ühise väerinna ettepaneku tagasi on lükanud. Tähendab, et küsimus ei ole mitte selles, et kommunistid ausalt või ebaausalt tegutsevad, vaid selles, et paljudel maadel s-d partei juhid kõige ägedamalt ühise väerinna vastu võitlevad.

(„Kommunist“, nr. 13, 1934.)

J. Laube

Eesti vabariigi eelarve — kui kurnamise abinõu

Eesti vabariigi 1934/35. a. eelarve on nii väga huvitav dokument, et töörahvas tema analüüsimisest kuidagi mööda minna ei tohiks.

Riigi eelarve sündis majanduseministee-riumi kabinetis, käis valitsusest ja lorikogu protokollidest läbi ning tuli lõpuks „Riigi Teatajaga“ nr. 27 meie kätte. Kõige huvitavam selles dokumendis — kui kõrvale jätame kõik teised, printsipiaalsed, küsimused —, on see, et ta, võrreldes teiste aastatega, väga pisikest eelarve-summat näitab. Eesti riigi eelarve kahaneb viima-

sel ajal iga aastaga¹. Laekumine väheneb. Puudujääk kasvab. Kui 1929/30. aastal riigi eelarves veel tulud olid ette nähtud 93,8 mln. kr., siis järgmised aastad näitavad järjekindlalt vähenemist: 1931/32. a. — 90,3 mln. kr., 1932/33. a. — 82,5 mln. kr. ja tänavu, 1934/35. aasta peale, on eelarve kokku seatud 66,6 mln. krooni ulatuses. Langus seega 29⁰/₁₀₀, võrreldes 1929/30.

¹ Kavatsused 1935/36. a. eelarve kohta näevad ette umbes 5 mln. krooni võrd suurenemise, võrreldes 1934/35. a. eelarvega, mida põhjendatakse suuremate riiklikkude sissetulekutega metsade laastamisest jne.

aastaga, see tähendab, ta ulatab ainult kahekolmandikuni endiste aastate riigieelarvetest. Aga kui veel meeles pidada, et krooni väärtus ise on 35% võrd langenud, siis on riigi eelarve tõelikult veelgi suuremal määral kokku „kuivanud“ ja teeb vaevalt poole endiste aastate eelarvest. Arusaadav, et siis, kui kogu majanduslik elu sügava kriisi tagajärjel tagurpidi läheb, ka riigi majapidamises see tagurpidi-

minek peab ennast tunda andma. Kui töötatöölise hulk aastast aastasse kasvab, kui järjekindlalt langeb tööstuse toodang, kui maal hindade languse tagajärjel tuhanded talupojad vaesenevad, ülekoormatud võlgadega ja võlaprotsentidega, — ega siis ka riigi tulude laekumine endisele tasemele ei saa jääda. Võrdleme kahe aasta kahe kuu (aprill ja mai) riigi tulude laekumist¹.

	1930. a.	1932. a.	Juurdekasv (+) või vähenemine (-) protsentides
	tuhandetes kroonides		
1. Otsekohesed maksud:	1 086	934	—
Tulumaks	215	218	+ 1
Äri- ja tööstusemaks	502	397	- 21
Maa- ja hoonetemaks	92	21	- 75
Maks kapitali protsentidest	80	52	- 35
2. Lõivud ja tasumaks	880	667	- 25
3. Kaudsed maksud:			
Tollid	3 426	2 143	- 38
Aktsiisid	825	838	+ 1
4. Riigi monopolid	2 097	1 758	- 17
5. Riigi ettevõtted ja varandused	6 433	4 035	- 38
6. Segatulud	196	212	+ 8
Kokku	14 943	10 587	- 30

Laekumine langes kolmekümne protsendi võrd. Kõige rohkem vähenes maksmis-koorem kapitali pealt (maa- ja hoonete maks — 75%; maks kapitali prots. — 35%). Kas ei ole see järjekindel kodanluse huvide kaitse töörahva arvel.

Väliskaubanduse langemisega (mis nii kaugele läks, et kuu keskmine kaubaläbikäik 1930. aasta 16,2 mln. kr. asemel 1932. aastal ainult 6,6 mln. kroonini ulatas, sellega langus 60% võrd) vähenesid ka sissetulekud tollimaksust, kuid mitte 60% võrd, nagu langes läbikäik, vaid ainult 28% võrd, mis näitab kaudsete maksude kasvu. Transpordi tegevus oma langusega, mida iseloomustab kaubavedu, mis vähenes 1930—1932. a. jooksul 142 tuh. tonnilt (keskmiselt) kuus kuni 106 tuh. tonnini, tõi kaasa riigi sissetulekute vähenemise ka sel alal.

Ametlike andmete järgi vähenes ka tööliste hulk iga aasta ja kuuga. Kui 1930. a. keskmiselt kuus suurtööstuses 29 120 inimest tööl oli, siis oli 1932. a. veel ainult 24 231 inimest. Nendesamade andmete järele kasvas kohutavalt töötatöölise hulk. 1930. a. oli registreeritud töötatöölisi keskmiselt kuus 5 216, 1932. a. aga — 11 556

(kasv enam kui 100%!). Palk, mida needki veel tööle jäetud töölised saavad, on häbematult kärbitud. Samal ajal, kui ministriherra kuus 500 kr. ja politseiametnik 70—240 kr. palka saab, ulatab keskmine töölise palk vaevalt 30—50 kroonini.

„Ankeedi andmetel on kogu Eestis talundite võlg 115 mln. krooni. Võlgades talundite arv on meil 73 000 ehk 55% talundite arvust.“

„... See näitab, et võlakoormatus, mis 1929. a. oli jõukohane ja normaalne (?); praegu on muutunud ülekoormatuks, see on 3—4 korda suuremaks. Põllumajandus peaks praeguste hindade järele 4 aasta jooksul kõik tarviliku toodangu ära müüma, et võlga tasa saada, mis 1929. a. on tehtud. Varem oleks saanud seda aga ühe aasta toodangu müümisega teha.“ Niiviisi hindavad olukorda kodanluse esindajad ise („Päevaleht“ — 20/V, 1933). Ja hoolimata sellest, et suurem hulk töölisi ilma tööta on, et suurem hulk töötavaid talupoegi viletsuses vinsklevad, ei vähenenud

¹ Andmete puudusel ei saa meile võrrelda terve aasta laekumist. Andmed on võetud Eesti Statistika kuukirjast, seega ametliku iseloomuga.

maksude koorem mitte, vaid kasvas veelgi (tulumaks +1%, aktsiisid +1%). Nii siis — samal ajal kui riigi tulude laekumine kõikide teiste kanalite kaudu süstemaatiliselt väheneb, kui maksud kapitalistidelt vähenevad, kasvab veelgi töötavate hul-

kade maksukoorem. Sedasama tendentsi võime meie veel selgemini näha kui analüüsime Eesti riigi eelarve, nimelt riigi tulude üksikute osade, dünaamikat mitme aasta kohta.

Eesti vabariigi tulud

	1928-29 Kroon.	Prots.	1932-33 Kroon.	Prots.	1934-35 Kroon.	Prots.
1. Otsekohesed maksud . . .	6 591 000	8,45	6 579 000	8,46	6 550 000	10,40
Sealhulgas:						
Tulumaks	2 490 000	3,1	2 300 000	2,90	2 050 000	3,25
2. Lõivud ja tasumaksud . . .	4 252 876	5,45	4 473 093	5,74	4 265 000	6,70
3. Kaudsed maksud	21 722 150	27,9	24 681 000	31,75	17 345 000	27,40
Nendest:						
Aktsiisid	4 862 150	6,2	5 671 000	7,20	4 475 000	7,10
4. Riigi monopolid	13 171 955	16,9	12 300 000	15,85	10 000 000	15,90
5. Riigi ettevõtted ja varandused	31 613 704	40,6	28 309 241	36,95	23 398 435	37,00
6. Segatulud	483 000	0,6	1 395 695	1,25	1 634 535	2,6
Kokku . . .	77 834 685	100	77 738 029	100	63 192 970	100

Marxi põhilause, et maksud on „valituse masina“ majanduslikuks aluseks, on täiesti erikaal kogu Eesti häärriigi kohta. Maksude erikaal kogu Eesti vabariigi eelarves on üle 50% (ühes riigimonopolidega), ja iga aastaga on selgesti näha selle erikaalu kasvu tendentsi. Olgugi et need maksud otsekohesteks ja kaudseteks jaotatakse, tegelikult aga langevad nad kõik rängalt ainult töötavate hulkade kaela. Sellest, kuidas kodanlus otsekoheste maksude kaudu töörahva kurnamise ja röövimise poliitikat läbi viis, kirjutavad nüüd, maksureformi ajal, kodanluse lehed ise avalikult. Nii kirjutab „Päevaleht“ 22. veebruarist 1934:

„Maksumaksjate laiemaid hulki puudutab peamiselt tulumaks ja kriisimaks, mille reformeerimisele asub nüüd majanduseministeerium. Mõlemad need maksud lasuvad rängalt just väikeste inimeste õlgadel, kelle tulu alati on võimalik kindlaks teha. Maksumaksjate nimestikus aga leidub kümneid tuhandeid, kelle maksusumma õieti ei ole nimetamisväärne . . .

Samal ajal suurte sissetulekutega kodanikud, kelle tulu kindlakstegemine ei ole nii lihtne, langevad õige väikesesse maksu alla“ (meie allakriipsutatud — J. L.).

Nii siis — suurkodanluse, ärimeeste sissetulekuid „ei ole võimalik kindlaks määrata“, nemad libisevad maksustamise alt ära. Mille munga siis tulebki seletada seda, et samal ajal kui tulumaks ja kaudsed maksud kasvasid, need maksud, mis kodanlust puudutavad, vähenesid. Nii, näiteks:

1928-29. a.	1934-35. a.
Äri- ja tööstuse- maks 2 540 000 kr.	2 375 000 kr.
Maa- ja hoonete- maks 425 000	325 000

Kodanlus võib kiidelda, et meie seadise uue maksu sisse, mis peasjalikult kapitaliste näpistab — „kriisimaksu“. Kuid ammu juba kinnitas Marx:

„Iga uue maksuga langeb proletariaat ühe astme võrd allapoole; mõne maksu ärakaotamisega aga ei tõuse mitte tööpalk, vaid kasu.“

Kodanlus räägib harilikult, et kaudsed maksud langevad ühetasaselt kõikide peale, nii tööliste kui kapitalistide õlgadele. Aktsiisi ja tollimaksu, mida riik saab, ei maksa mitte kapitalist, vaid kauba tarvitaja, ükskõik kes ta on — tööline, talupoeg või kapitalist. Sellest tehakse järeldus, et see olevat kõige õiglasem maks. Marxi-Lenini õpetuse järele on see kõige ebaõiglasem maks, ja ka selle maksu all kannatab jällegi ainult töörahvas. Lenin

toob pisikeses artiklis „Kapitalism ja maksud“ (venekeelne töödekogu väljaanne, köide XVI, lhk. 461) andmed Am. Ühendriikide kohta ja seletab järgmist:

„Võrdleme seda maksustamist kapitalistide ja töölise tuludega:

	Miljonid perekondi	Üldse tulud (miljon. rublades)	Kaudsed maksud	Maksu protsent tuludest
Töölised . . .	8,8	4 800	330	7
Kapitalistid	0,5	5 500	19	0,36

Meie näeme, et töölised kaudseid maksusi maksavad 7 kopikat rublast, kapitalistid aga ühe kolmandiku kopikat. Töölised maksavad proportsionaalselt 20 korda rohkem kui kapitalistid.¹

Kusjuures see töolistel, nende tulude üldise vähesuse juures, veelgi raskem on.

Meil puuduvad täpsed andmed Eestimaa kohta niisuguses läbilõikes, kuid siiski ligikaudsed arvud on siin tarvis ette tuua. Eestis on üldse 1 107 059 inimest, neist kapitalistide perekondades — 9626, töliste ja teenijate omades — 98 618 inimest¹. J. Janusson² väljaarvamise järel oli 1929. a. tööstustoodangu nettoväärtus 54,5 mln. krooni; töötanuile väljamakstud palk — 24,5 mln. krooni. Kapitalistide tulud — 30 mln. krooni. Kaudseid maksusid eelarves oli ette nähtud laekumisele 21 772 150 krooni, ümmarguselt 22 mln. kr., seega ühe hinge peale umbes 20 krooni.

Koostame Lenini meetodi järel tabeli:

	Perekonna liikmeid (tuhand.)	Tulud (miljon. kroonides)	Kaudsed maksud	Maksu protsent tuludest
Töölised . . .	98,6	24,5	2,0	8
Kapitalistid	9,6	30,0	0,2	0,66

Nii siis näeme, et tööline Eestis maksab kaudseid makse proportsionaalselt 13 korda rohkem kui kapitalist. Sellest järgneb, et maks muutuks „õiglaseks“ ainult siis, kui kodanlus veel lisaks 2,4 mln. krooni maksaks, seda võiks aga kätte saada siis, kui kogu maksusüsteem ümber ehitada, kaudsed maksud kaotada ja maksma panna ainult progressiivne tulumaks.

Kuid meie teame, et kodanlus ialgi seda ei tee ja mitte sellepärast, et see majanduslikult võimalik ei oleks, et sel suured tehnilised ja organisatsioonilised raskused ees on. Ei, „ainuke raskus, —

ütleb Lenin, — on kodanluse klassiline ahnus ja mittedemokraatlikkude asutuste olemasolek kodanluse riikide poliitilises korras“ (sealsamas).

Uus maksureform, mis praegu Eestis maksma pannakse, demonstreerib veel kord maksude klassilist iseloomu kodanlikes riikides. Maksureformiga lubatakse vabastada tulumaksust 25 000 isikut. Miks siin kodanlus küll nii „armulikult“ tegutseb?

„Nende isikute vabastamist — seletab majanduseministri abi dr. Joh. Vaabel — nõuab otstarbekohasus, sest kuni 5-krooniliste maksusummade sissenõudmine vaesematelt kodanikest on *tülikas ja kulukas*“ („Päevaleht“, 16/V, 1934; meie sõrendus — J. L.). Nii siis, sellepärast et „sissenõudmine on tülikas ja kulukas“, aga mitte sellepärast, et kergendada töötavate hulkade seisukorda. Kurnamise ja röövimise aparaat on töörahva hulkadelt välja pumbanud kõik, mis võimalik oli, ja nüüd enam midagi võtta ei ole, isegi politsei abil mitte (sellest nüüd see „tülikus“!).

„Politsei tegevuse revideerimisel on selgunud, et omavalitsuste maksude (niisamuti — kodanluse võimu ülespidamiseks — J. L.) sissenõudmine moodustab õige tunduva osa politsei tööst. Mõne maksu alal, eriti isikumaksu suhtes, teostatakse *sissenõudmist eranditult politsei kaudu*, ega saadeta maksukohuslastele isegi maksu teadaandeid (suvituskas)“ („Riigikontrolli tegevuse ülevaade ja revisjoni märkmed“, „Päevaleht“, 16/I, 1933. a.; allakriiputus minu — J. L.)

Tööraha liikmeid „vabastatakse“ maksust sellepärast, et sissenõudmine riigile kulukas on, et enam midagi võtta pole, aga härradele, kodanlusele, tuleb anda kergendusi.

„Edasi — seletab dr. Vaabel — alanatakse aktsiaseltside ja osahisuste kapitalimaksu 1% -lt 0,4% -le... Samuti viiakse alla aktsiaseltside ja osahisuste tulumaksu ülemmäär 25% -lt 20% -le... Tulumaksu alal, lõppeks, vabastatakse tulumaksust intressid, mis isikud, kel pole Eestis asukohta, saavad siinsetelt aruandvatelt ettevõtetele neile laenatud summadelt“ („Päevaleht“, 133, 16/V 1934). Ja kui majanduseminister töötabki „rahakapitalide tuludele võetavat maksu tõsta alaliselt 10% peale, ja sel juhul, kui tulu saaja tulumaksu ei maksa, — 15% peale“ — siis see kõik on vaid tilk vett merde.

Edasi lubab majanduseminister kogu maksusüsteemi ümber korraldada, et „muuta maksud otstarbekohasemateks, liht-

¹ „1922. a. üldrahvalugemise andmed“, vihk III, lhk. — 24.

² J. Janusson, „Eesti majanduslik areng“ Tallinn, 1932, lhk. 37.

samateks ja „õiglasemateks“ (!)“, kuid mitte ükski reform ei puuduta kaudseid maksusid (meie näitasime, miks kodanlus seda ei tee), ja sellepärast võib meie hinnang Eesti härrariigi maksureformidele ainuüksi kohta: „Mõne maksu ärakaotamisega ei tõuse mitte tööpalk, vaid kasu“ (Marx).

Eesti Kommunistlik Partei, kui ainukene tööliste ja töötavate talupogade huvide kaitsja, peab nõudma kaudsete maksude kaotamist ja kõrge progressiivse tulumaksu sisseadmist kodanlusele. EKP teab väga hästi, et maksureformidega (ka progressiivse tulumaksuga) kapitalistlikku korda sotsialistlikuks muuta ei saa (selleks on tarvis kodanluse võim sõjariistus jõuga kukutada), kuid osaliste reformide eest võitlust ei ole kommunistlikud parteid ilalgi eitanud, meeles pidades, et see on üks abinõu lõpuliku eesmärgi kättesaamiseks.

Kodanluse majanduseteadlased, kes hariplikult sellega piirduvad, et maksud otsekohesteks ja kaudseteks jaotavad, tõendavad, et teised riiklikud sissetulekuallikad riigi eelarves töötavaid kihte ei puuduta. Teised tuluallikad riigi eelarves, nagu riigi ettevõtete sissetulekud, ei lähe printsiipsaalselt, oma sotsiaalse põhiolu poolest, maksudest lahku, ja kujutavad niisamuti töörahva kurnamist kapitalistliku klassi poolt. 1934/35. a. eelarves on ette nähtud, peale maksude, järgmised tulud: riigi kapitalid — 1,1 mln. kr.; maad, hooned ja veed — 4,1 mln. kr.; raudteed — 11,4 mln. kr.; sadamad ja laod — 0,95 mln. kr.; post, telegraaf ja telefon — 4,4 mln. kr.; mitmesugused riigi ettevõtted — 1,24 mln. kr. jne.

Marxi õpetus — majanduseteaduse alal — on ammu juba ettevõtete tuluallika kapitalistlikus korras selgeks teinud. Selleks allikaks on töölisteklassi kurnamine ja temast lisaväärtuse väljapressimine. Kas nende ettevõtete omanikuks on üksik kapitalist, kapitalistide rühm või kapitalistlik riik — töölisele on see ükskõik; töölisele on ükskõik, kes tema nahka pargib, kas see on üksik kapitalist, või terve kapitalistlik klass, sellest tema olukord ei parane.

„Ei üleminek aktsiaseltsidele, ega muutumine riigi emanduseks — kirjutab Engels — ei kaota valmistamisjõudude kapitalistlike omadusi“ („Anti-Dühring“, lhk. 200).

Nii on siis, järelikult, seegi kodanliste majanduseteadlaste väide, et muud riiklikud tulud töötavaid kihte ei puuduta, puhas vale. Kogu riigieelarve tulud tulevad tööliste ja talupoegade kurnamisest, kas maksude näol või mõnel teisel kujul. „Üksikud kapitalistid kurnavad üksikuid talupoegi hüpoteekide ja liiakasu saamise abil, kapitalistide klass eksploateerib talupoegade klassi riigimaksude kaudu“ (Marx ja Engels).

Veel selgema pildi saame meie kogu kodanlise riigi eelarvest, kui vaatame, kuhu kõik need summad kulutatakse, mis riik töörahvalt maksude ja kurnamise teel oma kassasse korjab.

„Riik on masin valitsevate klasside käes oma klassiliste vaenlaste vastuhakkamise mahasurumiseks“ (Stalin). Seda meie partei ja kogu maailma proletariaadi juhi leninistlikku põhilausest tõestab väga teravalt ka Eesti härrariigi tulude ja kulude eelarve.

Kulud (miljonites kroonides):

Nr.	Ministeeriumid	1929-30. a.		1934-35. a.		V ahe prots.: + kasv - vähenem.
		Absoluut	Prots.	Absoluut	Prots.	
1	Riigikogu, riigivanem, kantslei ja riigikontroll	1 982	2,12	1 459	2,19	+ 0,05
2	Kohtu- ja siseministeerium	8 161	8,69	6 632	9,82	+ 1,13
3	Kaitseministeerium	18 411	19,63	15 375	22,99	+ 3,36
4	Välisministeerium	1 072	1,14	1 026	1,56	+ 0,42
5	Majanduseministeerium	8 473	9,05	3 608	5,39	- 3,66
6	Hariduse- ja sotsiaalministeerium	15 853	16,89	12 184	18,97	+ 2,08
7	Põllutöö-ministeerium	6 012	6,42	4 696	7,03	+ 0,51
8	Teedeministeerium	29 080	30,97	18 114	27,11	- 3,86
9	Riigivõlad	4 780	5,09	3 273	4,94	- 0,15
	Kokku	93 824	100	66 867	100	

Tabelist on näha, et peajasjalikult kõik summad mitteproduktiivselt, parasiitlikult ära tarvitatakse. Kaitseministeeriumi kulud üksi teevad kogu eelarvest välja 23⁰/₀, ja vaatamata majanduslikule kriisile, kasvavad need kulud oma erikaalu poolest. Kulude protsent, mis lähevad otsekohe riigiaparaadi ülevõlpidamiseks, on tõusnud (1929-30. a. — 36,7⁰/₀ aga 1934-35. a. — 41,50⁰/₀), vastupidi, majanduslikud kulud on langenud absoluutselt ja ka relatiivselt. Kui võtta 1934—35. aasta kulud, siis nõuab ainult teenistusetasu riigiaparaadis teenijatele 27,1 mln. kr., see tähendab, natuke vähem, kui kogu sissetulek maksudest (28,1 mln. kr.). Aga kuhu kulutatakse ülejäänud summad?

„Päevalehe“ veergudel (17/1, 1934) ilmus järgmine kalkulatsioon:

„Edasi osutuksid suuremateks kuludeks järgmised summad:

1. Riigivõlgade tasumine	— 3,3 mln. kr.
2. Piiritusemonopoli erikulud	— 2,0 „ „
3. Kraamivarustus ja relvad	— 3,2 „ „
4. Ametisõidud ja veokulud	— 1,6 „ „
5. Kultuurised toetused	— 1,6 „ „
6. Toitlusvarustus	— 1,7 „ „
7. Rongide liikumine ja kaubavedu	— 1,8 „ „
8. Veerevate abiaõude korrashoid	— 1,7 „ „
9. Teede ja raudteede korrashoid	— 1,4 „ „
10. Sildade ehitamine ja korrashoid	— 1,8 „ „
11. Majapidamine (üür, küte, valgustus jne)	— 1,5 „ „
Kokku	21,6 mln. kr.

Kõige suuremad kulud on — riigivõlg ja relvad. Aga kui meelde tuletada, et riigi võlg ka mujalt ei tulnud, kui nendest laenudest, mis Eesti Inglismaalt ja teistelt suurriikidelt sai, nii otsekohe sõjapidamiseks Nõukogude Venemaa vastu, kui ka strateegiliste raudteede ehitamiseks, siis on Eesti vabariigi eelarve imperialistlik, interventsionistlik ja parasiitlik põhiolu palja silmaga nähtav ja käega katsutav. Need raasukesed, mis riigikassast kultuursete ja sotsiaalsete asutuste ülevõlpidamise või toetamise peale kulutatakse (18,9⁰/₀), riigi eelarve põhiolu ei muuda. Ka need kulud, mis riik tervis-

hoiu ja muude sotsiaalse kindlustuse asutuste ülevõlpidamiseks välja annab, kannavad sedasama kapitalistliku kurnamise iseloomu. Sest mitte hoolitsemine töötavate hulkade tervisliku seisukorra ja tööjõu alleshoidmise eest ei aja kodanlist riiki ja kodanlisi valitsusi sedagi piskut, mis nende riikide eelarvetes tervishoiu arvelt leiame, sinna kulutama — selleks sunnib neid eestkätt mure nende endi kalli elu ja tervise pärast — nagu Engels seda juba enam kui poolsada aastat tagasi näitas.

„Härrad kapitalistid ei saa karistamata seda lõbu maitsta, et taudid tööliste klassi hulgas laiali lagunevad; tagajärjed langevad nende eneste peale, ja surm niidab oma ohvreid kapitalistide hulgast samase halastamatusega kui tööliste keskel. Sestsaadik, kui teadus selle tõsiasja kindlaks tegi, on inimesearmastajad kodanlased leegitsevas võistluses oma tööliste tervise eest hoolitsetes põlema löönud.“ (Engels, „Korteriküsimusest“.)

Ainult N. Liidus, kus riik printsiipsaalselt teistsugune on, kus maksev on proletariaadi diktatuur, on ka riigi eelarve ja kogu rahanduse süsteemil printsiipsaalselt teistsugune põhiolu. Nõukogude Liidu riigieelarve ei ole kurnamise vahend, nagu ta seda kapitalistlikus korras on, vaid üks nendest hoovadest, mille abil proletariaadi riik rahva tulude ümberjaotuse sotsialismi ülesehituse huvides läbi viib. Nõukogude Liidu riigieelarve 1934. aastaks, nagu ka teistel aastatel varemalt, kannab kõigepealt selgesti väljapaistvat valmistuslikku iseloomu. Toome selle kohta mõningad arvud (vt. tabel lhk. 13).

Meie näeme, et majanduslikud kulud (tööstus, põllumajandus, transport, kaubandus j. t.) riigi kulude-eelarvest üle kahe kolmandiku (70⁰/₀) välja teevad, riigikaitse ja riigivalitsemise peale aga kulutatakse ainult üks kuuesteiskümnendik (6,1⁰/₀). Niisugune riigieelarve valmistuslik iseloom on seletuseks ka sellele, miks meie eelarve iga aastaga kasvab, kapitalistlikkudes riikides aga langeb.

Kui võtta 1929/30. aasta = 100, siis saame 1932/33. aastal riigi tulude kohta järgmise pildi¹: Am. Ühendriigid — 53,6; Saksamaa — 72,1, Prantsusmaa — 90,3, Eestimaa — 87,0, NSVL — 333,2.

¹ Andmed, peale Eestimaa, on võetud sm. Grinko aru andest, vaata „Экон. жизнь“, 8/II—1934. a.

NSV Liidu riigieelarve 1934. aasta peale*)
(tuhandetes rublades)

T u l u d	Absoluut- summa	Prots.	K u l u d	Absoluut- summa	Prots.
1. Ühiskondlustatud sektori sissetulek	41 125 210	83,6	1. Rahvamajandus	33 383 364	70
2. Laenud (sisemised) . . .	3 880 000	7,4	2. Sotsiaal- ja kultuurettevõtetele	3 018 867	6,4
3. Maksud	2 646 030	5,4	Kohaliste nõuk. eelarve	4 398 000	
Nendest:			Sotsiaalkindlustus	3 390 000	
Põllumajandusemaks kolhoosnikkudel ja üksikmajapidajail	600 000	1,2	Muud kulud	2 852 000	
4. Muud tulud	1 228 176	2,0	3. Riigikaitse ja valitsus	2 873 295	6,1
Kokku	48 879 416	100	4. Teistesse finansinstituti- desse ülekandmine joko- halikud eelarved	6 556 341	14,5
			5. Muud kulud	1 476 580	3
			Kokku	47 308 416	100
			Riigi reserv	1 571 000	
			Bilanss	48 879 416	

*) „NSV Liidu kesktäidesaatekomitee IV istangjärgu otsused“, 1934; venekeelne väljaanne, lk. 13—16.

Arusaadav, et kui kodanlikes riigis kõik summad niisugustele aladele kulutatakse, kus kordusvalmistuse protsessi ei sünni, vaid ainult tarvitamise protsess (valitsemine, sõjavägi, võlad jne), siis need summad, mis töörahva hulkadelt on röövitud, tagasitulemata kaovad, ja uued kulud riigi eelarvesse võib panna — uute maksude sissenõudmise arvel. Nõukogude Liidus aga lähevad suuremad summad valmistuseprotsessi, kus sünnib laiendatud kordusvalmistus; selle tagajärjel kasvab üldine rahvasissetulek, kasvab ka järjekindlalt riigi eelarve. Nõukogude Liidus annab suurema osa tuludest sotsialistlik sektor; vastavalt sellele on ka ümber korraldatud kogu finans- ja maksusüsteem. Sisulikul ja vormilikul on rahandus- ja finanssüsteem N. Liidus printsiipsaalselt teistsugune, kui kapitalistlikes riikides. Nõukogude Liidus on peaaegu kõik maksud ühiskondlustatud sektoris niinimetatud „lääbikäigumaksu“ alla kokku võetud. Selle maksu erikaal riigi eelarves on väga suur (60%). Vale oleks arvata, et see on „kaudne maks“, nagu aktsiisid, tollimaks j. t. „Lääbikäigumaks“ kalkuleeritakse vabrikumahinnas ühes kuhinemise protsendiga (kasu), ja see maks on tähtsamaks hoo- vaks, mille abil rahvasissetulek ühe või teise majanduseala vahel ümber jaotatakse. Selle maksu näol sissenõutud summad ei lähe mitte valitsuse ülevalpidamiseks, vaid eelarve korrast (eripankade

kaudu) investeerib riik need summad majanduse aladele ja nendesse objektidesse, mis rahvamajanduse plaanis on ette nähtud¹. Ühes sellega kontrollib riik selle maksuga veel kord (peale riigipanga) „rub- laga“ sotsialistlike ettevõtete tegevust. Teised maksud on N. Liidus väga väikesed ja nende erikaal riigi üldtuludes seega väga pisikene. Näiteks, põllumajandusemaks annab ainult 1,2%, tulumaks (ühiskondlustatud ettevõtetest — 2,8%, füüsilistelt isikutelt — 4%) kokku — 6,8%; lõivud — 0,04% jne. Kui meelde tuletada, et omal ajal tsaari-Venemaal talupoeg kõiksuguseid maksusid maksis, mis kogu tema tuludest üle 70% ära röövisid, siis on arusaadav, kui kerge see maks on, mis kolhoosnikkudel ja üksikmajapidajatel Nõukogude Liidus tänapäev maksta on. Muidugi, maks ei ole kõikidele kerge. Kulaklikud ja kapitalistlikud ollused teavad väga hästi, kuidas proletariaadi riik oma maksupoliitikaga neil mitte ainult ladvad pealt ära ei lõiganud, vaid, kui tuli aeg, siis otsekohe edasijõudnud kapitali enese kallale tungis. Ja praegugi veel, kus kõik kulaklikud majapidamised lõpuliikult ei ole välja juuritud, pigistab meie maksusüsteem neid kogu aeg, tõrjub neid välja ja hävitab nad hoopis kui majanduselaadi. Meie

¹ Investeerimine sünnib mitte ainult selle maksu arvel; on veel teisi sissetulekuid riigi eelarves ja igal ettevõttel ning trustil.

maksusüsteem ja poliitika annab aga rea soodustusi ja kergendusi kolhoosnikule üksikmajapidaja ees ja annab sellega rohkem hoogu kollektiviseerimisele ning kolhooside kindlustamisele. Meie maksupoliitika peab ka aktiivselt kaasa aitama kõikidele tähtsamatele majanduslikkudele ülesannetele, mis sotsialismi ehitamine meie ette üles seab. Näiteks annab 1934. aasta põllumajandusemaks eriti hoogu karjakasvatusele ja viljasaagi tõstmisele (tähtsamad ülesanded külas tänapäev), vabastades kariloomad maksust hoopis, andes palju kergendusi ja soodustusi üleplaani külvi eest, heinamaade ja karjamaade puhastamise eest jne. Nagu juba nägime, on ka teised massilised maksud väga väiksed. Töölise ja talupoegade valitsus hoolitseb väga selle eest, et töörahvast maksudega üle ei koormataks, et maksude sissenõudmisel mingeid võltsimisi ega väärnähtusi ette ei tuleks.

Näiteks, kui selgeks tehti, et maksude sissenõudmisel tehases „Sirp ja haamer“ võltsimist ette tuli, võeti süüdlased jalamaid kohtulikule vastutusele. Huvitav on küsida, mis tehti *Eestis* neil juhtumitel, millest riigikontrolli aruanne kõneleb: „Riigimaksuvõlgade sissenõudmisel võetakse maksjalt lisaraha, millest läheb lõvi-

osa sissenõudja isiku kasuks... Nii on 1931/32. a. makstud majanduseministerruumi ametnikele üle 124 000 krooni, sealjuures on üksikute ametnike lisatasu ületanud 1 600 kr. aastas.“ („Päevaleht“, 16/1 — 1933.)

Riigi eelarve ja maksude läbiarutamisel näeme väga selgesti, et Eestis ja Nõukogude Liidus finanssüsteemid printsiipselgelt üksteisest lahku lähevad; meie näeme selgesti, et on olemas „kaks eelarvet“, kaks sotsiaalset majandusesüsteemi — ühel pool *kodanline faschistlik riik*, teiselpool — *sotsialistlik töörahva kodumaa*. Vastavalt sellele on ka töörahva ülesanded: Eesti härrasriigis — „kodumaal“ — võidelda iga sendi sissenõudmise vastu, nõuda kõikide maksude ärakaotamist; võidelda kodanluse kukutamise ja proletaariaadi diktatuuri maksmapanemise eest. Nõukogude Liidus tuleb töörahval, vastupidi, võidelda, et iga kopik, mis riigi eelarves on määratud, korralikult sisse nõutaks, et iga kolhoos, tehas, iga kodanik korralikult oma rahalised kohustused proletaarse riigi ees täidaks. Nendes kohustustes on kivid sotsialismi ehitatava hoone jaoks, ja N. Liidu iga ausa kodaniku, iga töörahvaliikme ülesanne on aktiivselt ilma klassideta sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisest osa võtta.

H. P.

Millest kõneleb „avalik hääl“ Eestis

Teatavasti müüdi läinud aastal kaks Eesti vana sõjalaeva Peruu valitsusele. See müümiselugu oli õige salapärane, ja ta ümber tekkis mitmesuguseid süüdistusi ja kahtlustusi, mis viimaks prokuröri sundisid vahele astuma. Käesoleva (1934.) aasta detsembris oli see asi nüüd riigikohtus arutamisel. Kaebtuse all olid kõrged „nina“: endine kindralstaabi ülem Tõrvand, tuntud faschist ja Nõukogude Liidu vastu sõjale õhutaja, ja endine minister A. Kerem. „Rippumatu“ kohus tegi igatahes väga „rippuva“ otsuse — mõistis kaebtusealused puhtaks ja süütuks.

See protsess andis ajakirjandusele kauaks ajaks jutuainet; mitte ainult protsessi kirjeldamises, millele lehekülgi pühendati,

vaid ka kohtu otsuse puhul. Kusjuures seisukohad tuntavalt lahku läksid. Pätsi ihuleht „Kaja“ oleks hea meelega näinud, et endiste valitsuste liikmed avalikul näitelaval pisut vitsu oleksid saanud — see oleks ju Pätsi valitsuse „isamaapästmise“ kangelaotööd tõstnud. Kuid riigikohtus istuvad eesotsas tolle kamba mehed, kelle esindajad süüpingilgi seisid: riigikohtu esimees K. Parts on ju üks vanemaid ja kindlamaid rahvaerakonna sambaid, ja Kerem oli samase partei esindajana valitsuses, mille eesotsas laevade müügi ajal seisid selle partei juht — Jaan Tõnisson. Nii et süüdlaseksmõistmise puhul ka Tõnissonile tugev kahtlusevari, oleks lange-

Kuid asjal oli ka teine külg. Ja sellest kõneleb „Päevaleht“:

„Otsus, mille tegi riigikohus, kuulub oma iseloomult delikaatsemate hulka. Ta ei seadnud kaalule mitte ainult ühe valitsuslikme ja kõrgema riigiametniku au ja prestiihi, vaid ka kogu riigi prestiihi välismaa silmis ja riigikorra kõlblikkuse rahva silmis. Riigikohtu otsus ei rehabiliteerinud seega mitte ainult kahte isikut, vaid teataval määral valitsuse ja korra, mille kohta alahindavalt kõnelemine on saanud viimasel ajal moeks.“

See „Päevalehe“ väga ja väga „delikaatne“ mõtteavaldus kohtuotsuse kohta näitab, esiteks, kuivõrd „riipuv“ kohus otsuse tegemisel tõepoolest oli: kuidas sa ometi süüdistava otsuse teed, kui „terve rahva au ja prestiihi“ kaalul on?! Ja mitte ainult seespool, vaid nimelt ka välise maailma silmis. Seespool aga seisib veel teinegi küsimus kaalul: riigikorra au. Sest missuguse näoga sa veel oma riigi heaks kihutusetööd teed, kui sel kohtu pitsat otsaesisel on: altkäämaksuvõtjad, riigivara mahasahkerdajad, kelmid...

Asjal on aga veel teinegi külg, mis „Päevalehe“ hinnangu serva alt välja libiseb: et valitsuse ja korra kohta alahindavalt rääkimine viimasel ajal moeks olevat saanud. See enam kui „delikaatne“ märkus on kümnekorda suurem tõendus — kui oleks olnud süüdistav kohtuotsus —, et riigi ja valitsuse kord oma au ja prestiihi on kaotanud. Ja muidugi mitte ainult laevade müügi skandaali pärast. Ja muidugi ei suuda ükski „rehabiliteeriv“ kohtuotsus seda kaotust tasa teha; vastupidi: riigikohtu otsus näitab ainult, et ka „riipumatu“ kohus kodanlises riigis mädanud, korrupsiooniliku valitsusekorra kaitseks väljas on. Ja see hävitab tegelikult veelgi rohkem selle riigikorra prestiihi.

*

Möödunud talvé ja üldse aasta määratu metsadelaastamine andis Eestis riigile tuntavalt suuremaid sissetulekuid, mille tagajärjel nüüd isegi riigikassa tagavarade loomisest kõneldakse. Sel puhul kostavad ajakirjandusest õige hoiatavad hääled ametlike roosilikkude kirjelduste sekka, mille järgi Eestis juba majanduslik lahedus valitsevat. Nii hoiatab „Postimees“:

„... et meie ei või lasta endid olukorrast liialt valmistada ja oletada, nagu võiks praegune konjunktuuri parenemine pidevalt seitsse hooga edasi kesta. Ei saa unustada, et meie rahvamajandus on

väga komplitseeritud olukorras, kus ta heaolu ei olene kaugeltki mitte ainult meie heast tahtest, vaid kus rahvusvahelised vahekorrad võivad rahvamajanduse arenemisele kogunisti telse suuna anda.“

See rahvusvaheline olukord on aga ka Eesti majandusemeeste ja ajakirjanduse tõenduse järgi sel (1934.) aastal aiva allamäge läinud. Ja ega Eestiski — metsi igaveseks laastada jätku!

*

Majandusekriis tõstis õige teravalt pävakorrale küsimuse „haritlaste ülevõlmistusest“ Eestis — jäid ju sadanded või isegi tuhanded haritlased leivata; kohata kooliõpetajaid üksi loeti 3—400-ni. See sundis Eestiski haritlaste valmistamist piirama: ülikooli võetakse juba vähendatud arvul üliõpilasi vastu, ja sisseastumist kitsendatakse igateviisi. Eeskätt tõrjutakse ukse taha kehvemad õpilased, sest 120 krooni õppemaksu aastas on kehvikule vaevalt talutav (ennem oli õppemaks ülikoolis 50 kr.).

„Päevaleht“ püüab nüüd väita, et arvu- list kitsendust õieti tarviski ei olevat — „elu ise“ reguleerivat kõige paremini. Ja ta toob näiteid, kuidas

„üliõpilaste arv viimase 8 aasta jooksul on näidanud otse kohutavalt suurt languse-tendentsi. Kuna 1926. aastal oli meil 4714 üliõpilast, vähenes see iga aastaga, 1927. aastal oli juba 4258, 1928. a. — 4043, 1929 — 3713, 1930 — 3495, 1931 — 3395, 1932 — 3057 ja 1933. aastal ainult 2842. Seega langus ligemale 40 protsenti“.

Kuidas „elu ise“ „normeerib“, s. o. eeskätt kehvikud ülikoolist välja kihutab, selle kohta kirjutab „Pvl.“ edasi:

„Erilise nuhtluse alla on langenud aga need üliõpilased, kel võimalik pole vanemate kulul viibida aastaid Tartus ja kuulata loenguid, vaid kes peavad elatama end mõne kutselise tööga. Selle üliõpilaskihti väljasuretamisele aitab suurel määral kaasa mitte ainult ülejõu käiv õppemaks, vaid ka õppeaja normeerimine... Õppeaja kestvuse normeerimine on kasuks neile rikkamatele üliõpilastele... kahjuks on see aga vaesematele üliõpilastele...“

Nii, nii — see on kõik „elu ise“! Ainult „elu“ ülikooli ja valitsuse näol, kes kodanluse huvide kaitseks kehvemad hariduse juurest eemale tõrjuvad. Nagu see kodanlises ilmas teisiti olla ei saagi.

*

Ka „Pvl.“ kurdab, et

„kuigi tunduvalt pole paranenud üldmajanduslik olukord“, olgugi, et üksikute aladel paranemist märgata on. „Millega on siis seletatav, et vaatamata riigitulude ja väliskaubanduse aktiivsuse tõusule, pole märgata erilist elavnemist siseturul? Isegi vastuoksa, näiteks panganduses võib märgata koguni teatavat tagasiminekut.“

Lehe arvates on see vaid ühekülgse protsendipoliitika tagajärg. Kuid see jätab siiski seletamata, miks äriilm pankadest laenusid ei võta. Ometi mitte sellepärast, et hoiuprotsent kõrge ja laenuprotsent madal on?! See peaks vastupidi mõjuma. „Pvl.“ kirjanik ei näe panganduse tagant — tööstuse viरेlevat seisukorda, mis jalgu alla ei võta. Metsade laastamisega saadakse küll mõningaid jooksvaid summe hoiule panemiseks, aga sealt ei tarvita neid tööstus ja kaubandus, kus mingit usaldust lautamiseks ei ole.

*

„Rahva Sõna“ — sotside juhtide häälekandja — äigab jälle kord, seega lühikese aja vältel juba kolmandat kordal tööliste-klassi ühise väerinna loomise ettepanekule, mille Eestimaa Kommunistlik partei tegi

ja millega ühines osa sots. partei liikmeid, kes sotside parteist välja heideti, et nad sotside juhtide fashistliku poliitikaga rahul ei olnud. Nüüd ei leia juudasfashistide häälekandja muud ettekäänet, kui et — põrandaalustega kokkusaamiseks ei olevat ju mingit pinda, kus kokku saaks! Sotsfashistid jätvavad muidugi ütlemata, et kommunistid Eestis sotsjuudaste eneste armust põranda all peavad tegutsema, kuhu neile sotsnuuskurid muidugi ei tohi järele jõuda. Ja — sotsfashistid pidid ise tunnistama, et neile siiski koht kätte näidati, kus isegi suusõnal oleks kokku saadud. Mitte „kohas“ ei seisa siis küsimus, vaid selles, et töörahva ühisele võitluseväerinnale igatepidi takistusi teha, seda väerinda lõhkuda — Pätsi fashistliku diktatuuri meelegaheaks ja selle ülesandel.

V. Tshemodanov

Meie oleme ühise väerinna poolt!

Kommunistliku Noorsoo-Internatsionaali programmi aluseks on ülesanne — *koondata ja mobiliseerida* laiu töölisnoorsoo-hulki *võitlusele* tema enese majanduslikkude ja poliitiliste huvide eest.

KNI püüab ühendada noorsugu *võitluses* tema huvide eest, võitluses kodanluse võimuvõitluse *vägivaldse kukutamise* eest, proletariaadi diktatuuri maksmapanemise eest, sest ilma selleta ei ole klassideta sotsialistliku ühiskonna ehitamine mõeldav.

Need *revolutsiooniliku klassivõitluse* põhimõtted hakkavad ikka enam võimust võtma kapitalismilt sotsialismile rahuliku, reformistliku ülemineku põhimõtete üle ja võidavad töölisnoorsoo ning töötava noorsoo seas ikka suuremal arvul pooldajaid.

Klassivõitlus kisub *lepitamatud* vastuolud tööliklassi ja kodanluse vahel ikka enam alasti.

Noortöölise, töötaja ja töötatöölise ette tõuseb tänapäev erilise teravusega küsimus: kodanlise demokraatia *eest*, ja järelikult ka fashismi eest, või — proletariaadi diktatuuri *eest*, nõukogude võimu *eest* — tööliklassi võimu eest, kes teostab oma diktatuuri liidus töötava talurahvaga, ja, järelikult, ka sotsialismi eest?

Karm tõsielu sunnib väga paljuid nendest, kes kunagi „demokraatia üle üldse“

ja „diktatuuri üle üldse“ vaidlusi pidanud, üle klasside seisva seisukoha pilvedetagustest kõrgustest maa peale laskuma.

Ja vähemalt imelikuna näib nüüd, et Friedrich Adler Pariisi kongressil sotsialistlikule noorsoole soovitas demokraatia (kodanlise) ja diktatuuri (proletariaadi) vahel keskteed leida.

Noorsoole saavad ikka arusaadavamateks V. I. Lenini näpunäited, et see, „*kes Marxi lugedes aru ei saanud, et kapitalistlikus ühiskonnas, igal teraval silmapilgul, klasside iga tõsise kokkupõrke juures võimalik on kas kodanluse diktatuur, või proletariaadi diktatuur, see pole midagi aru saanud ei Marxi majanduslikust ega poliitilisest õpetusest*“, ja ei või noorsoole nõu anda, ega kodanluse vastu võitlemises tema organiseerijaks ja juhtjaks olla.

Ähvardava proletarse revolutsiooni ees püüab kodanlus oma kõikuvaids seisukohti kindlustada, valmistub uutele imperialistlikkudele sõdadele ja sammub ühes riigis teise järel avaliku verise fashistliku diktatuuri maksmapanemisele. Metsiku vihaga langeb ta noorsoo töölis- ja revolutsioonilikkude organisatsioonide kallale, vägivalla, terrori ja näljaga ajab ta noorsugu

sundtöö laagritesse, fashistlikkudesse ja militariseeritud organisatsioonidesse.

Kogu riigiparaadi, kooli, kunsti, ajakirjanduse, kino ja raadio abil — sütitatakse noorsoo seas kõvasti kõige madalamal marurahvuslikke ja rahvuslikke meeleolusid.

Et noorsugu enesest orjaliku, kodanlise ideoloogia ahelad heidaks ja ühineks võitlusele rõhumise ning kurnamise vastu, — seda kätte püüda on iga end revolutsioonilikuks lugeva noorsoo-organisatsiooni kõige peamine ülesanne.

Käesoleval ajal, mil „maailm juba otse revolutsioonide ja sõdade uuele voorule läheneb“, peab iga mittereaktsioonilik noorsoo-organisatsioon klassivõitluses kindla seisukoha võtma ja täpse, selge ning mittekahemõttelise vastuse andma sellele küsimusele, kuidas ta töötava noorsoo ühise väerinna maksmapanekusse suhtub. KNI seisukoht on selles küsimuses selge. Kuid suurema selguse saamiseks oleme nõus veel kord avaldama endi arvamist noorsoo ühise väerinna kohta. Ühes sellega tahame meie *sotsialistliku* noorsoo ette küsimuse seada: *missugused tõhked* lahutavad teda kommunistlikust noorsoost ja takistavad tal ühes kommunistliku noorsoo ja tema organisatsioonidega noorsoo huvide eest fashismi ja sõja vastu, sotsialismi eest võitlemast.

Meie oleme ühise väerinna eest võitlemise algatajad

Seda pole raske tõendada kapitalistlike maade kommunistlike noorsooühingute ühise väerinna eest võitlemisest võetud tõsisajadega. Pole meie süü, et sotsialistliku noorsoo organisatsioonid minevikus meie algatust nii ei toetanud, nagu nad seda tänapäev toetama hakkavad. Ka see pole meie süü, et meie ühise väerinna ettepanekud kõige mitmesugusemate ettekäänetega mitmel korral tagasi lükati.

Ühed rääkisid, et kokkulepet võib saavutada ainult „internatsionaalsete ühenduste“ vahel, ja jätsid vähemalt meie ühise väerinna jaluleseadmise püüded tähelepanemata. Teised püüdsid end ühisest väerinnast selle ettekäänendega igati eemale hoida, et meie võitluse põhimõtted ja meetodid mitte mingisuguse kokkuleppe võimalust ei eelda, vaid selle võimatuks teevad, nad rääkisid nagu „manööverdaks“ meie, „tungiks peale“ ja esitaks „vastu võtmatuid“ tingimusi, nimetasid meid „lõhestajateks“ jne, jms.

Meie katsume rahulikult, ilma vastastikuste kallaletungideta, asjalikult neid „süüdistusi“ arutada. Ennem kui arutada, kuivõrd õiged need „süüdistused“ ja „seletused“ on, tuleb, nähtavasti, Kommunistliku Internatsionaali põhimõtetest põhimõtetest kõnelda, mis neile, kes meid igasugustes „pattudes“ süüdistada püüavad, mitte täiesti selged pole.

Meie pole mitte kusagil ega kunagi varjanud ega varja, et meie *revolutsioonilikkude* meetoditega kodanluse vägivaldse kukutamise eest võitleme, sest ilma võitlusega ei anna kodanlus võimu töörahva kätte ega loobu kurnamisest ja rõhumisest. Meie võitleme noorsoo kõige väiksemate majanduslike, poliitiliste ja kultuursete huvide eest. Meie tahame maksma panna proletariaadi diktatuuri, nõukogude võimu. Mis sellest järeljub? Sellest järeljub, esiteks, et mitte mingisugusest klasside koostööst, s. t. mitte mingisugusest kokkuleppest kodanlusega, ei või meie poolt juttugi olla, ja, teiseks, meie ei lähe ühtsuse pärast *põhimõtte-tule* ühtsusele. See on selge. Kui aga see selge on, siis saab ka arusaadavaks, et *nimelt* neist meie revolutsioonilik-klassivõitluse põhimõtetest tuletub noorsoo ühise väerinna loomise ülesanne selles võitluses ja selle võitluse *nimel*. Meie teame ülihästi, et on olemas niisuguseid noorsoo-organisatsioone, kes arvavad, et üleminek kapitalismilt sotsialismile on võimalik ilma kodanluse vägivaldse kukutamiseta, ilma proletariaadi diktatuurita, mingisugust reformismi ja enamluse vahelist „keskteed“ mööda, ja kes vastavalt sellele kogu oma töö ehitavad. Kas tähendab see, et meie kas või ajutisekski ühisest võitlusest niisuguste organisatsioonidega reaktsiooni vastu, noorsoo huvide eest, peame loobuma? Ei. Kui see nii oleks, siis poleks meie mitte reaalsed poliitikud, vaid inimesed, kes kusagil pilvedes hõljuvad, inimesed, kes end hulkadest on ära eraldanud.

Meie põhimised lahkkelid ei või taktituseks olla noorsoo ühise väerinna maksmapanemisele oma igapäevaste majanduslike ja poliitiliste nõudmiste eest, oma õiguste eest, kapitali pealetungimise vastu *võitlemise hviides*, milles see pealetung ka ei väljenduks, fashismi ja sõja vastu võitlemise hviides. Kümned näited hispaania, poola, saksa, tsheho-slovakkia ja teiste kommunistlike noorsooühingute võitlusest näitavad, et nad mitte üksi valmis ei ole, vaid ka *algatajateks* on noorsoo ühise väerinna maksmapanemisel

nii võitluses oma igapäevaste majanduslikkude huvide eest, kui ka võitluses fashismi ja sõja vastu.

„Aga siiski on ühine väerind teile — manööver“, — nii räägitakse mõnikord meie aadressil. Kuid, seda rääkides, meid selles süüdistades, et meie ühise väerinna eest ei võitlevat, unustatakse selleks faktilikke tõendusi ette tuua. Unustatakse näidata aega ja kohta, seda maad, seda linna, vabrikut, sundtöö laagrit, ülikooli, kus meie ühise väerinna ettepaneku kõrvale oleksime lükanud, kus võiks meie kavalaid „manöövreid“ tähele panna.

Meile on selge, et otsustav sõna eelseisvates klassivõitlustes fashismi vastu ja sõjas sotsialismi eest kuulub proletariaadile ja töörahvahulkadele ja et ainult nende ühinemise alusel on võimalik reaktioonile vastulööki anda ja võitu saavutada. Meile on samuti selge ka see, et „manöövritega“ ei saa ühist väerinda maksmata panna. Ühist väerinda võib maksmata panna ja välja taguda ainult võitluses kapitalismi vastu. Meile on teada ka see, et kui meie „manöövritest“ räägitakse, siis peetakse silmas kõigepealt meie taktikat altkihtide ühise väerinna eest võitlemiseks.

Kuidas tuleb altkihtide ühise väerinna taktikat mõista?

Nähtavasti pole see küsimus mõnele veel mitte täiesti selge. Mis on altkihtide ühise väerinna taktika aluseks? Tema aluseks on proletaarne demokraatia ja *meie kõige sügavam usk töölisklassi ja töötava noorsoo jõusse.*

KNI areneb *proletaarse demokraatia* alusel, kõigi oma pooldajate töölisklassi võitlusest aktiivse ja intsiatiivse osavõtu alusel. Igale kommunistlikule noorsooorganisatsioonile on seaduseks — mitte „erilisi“ juhtnõure ülevall oodata, kui küsimus puudutab noorsoo majanduslikkude ja poliitiliste huvide kaitsmist, kui reaktiooni vastu võitlemises on vaja ühist väerinda maksmata panna. Vaja on tegutseda julgelt ja otsustavalt, pidades seda kindlasti meeles, et *mitte parlamentides, ega ühede või teiste poliitiliste juhtide kabinetides, vaid vabrikutes, uulitsatel, kasarmutes, tööstustel ja küladel, s. t. seal, kus on hulgal, otsustatakse kapitalismi saatus ja taotakse välja ühine väerind.* Mis on siin ebaõiget, kus on siin lõhestamine? Imelik ja naljaka oleks KNI-l seda küsimust teisiti üles seada. Sest see tähendaks ju, et üks või teine kom-

muunistlik organisatsioon Saksamaal, Hiinas või Argentiinas, nähes, kuidas kodanlus töörahvast nälgjale ja viletsusele mõistab, nähes, kuidas fashistlikud jõugud töölisklassi paremaid inimesi hävitada püüavad, tundes seda enese nahal, käed rüppe paneks ja ootaks, mil „ülevall poolt“ juhtnõured tulevad, et vaja on võidelda ja selles võitluses noorsoo jõudude ühendamisest lahendada. Seda meil pole. Ja *selles on meie jõud* ja suude oma organisatsiooni alles hoida ja kindlustada kõige valjuma terrori ja tagakiusamise tingimustes, nagu, näiteks, Saksamaal, Jaapanis ja Hiinas. Vaevall võib sellele vastu vaielda. Kuid meie vastu esitatakse „argumente“, nagu tungiksime meie endi võitluses altkihtide ühise väerinna eest kallale nende organisatsioonide juhatustele, milliste organisatsioonidega meie üheskoos võidelda tahame; veel enam, meie ei lugevat üldse vajalikuks nende juhatustega kõneldagi. Mis on siin õige ja mis on siin ebaõige?

Kellele meie kallale tungime ja keda meie paljastame?

Meie peamine ülesanne seisab fashistliku, kodanlise ideoloogia põhiolu paljastamises laiade noorsoohulkade ees, uue imperialistliku sõja hädaohu selgitamises, noorsoole selgitamises, milles tema ülesanded seisavad, missugused tema ülesanded on. See ülesanne on orgaaniliselt seotud noorsoole äranäitamise vajadusega, et ta ainult ühise väerinna maksmapanemise ja oma jõudude ühendamise teel, ainult võitluse teel oma eesmärgi ja ülesandeid võib teostada. Sija suundame meie oma tule, oma jõu ja energia. Selles võitluses puutume meie kokku väga paljude organisatsioonidega, kes sisulikult, võib olla, polegi reaktioonilikud, kuid vähemalt oma poliitikaga töölisklassi jõudu ja järjelikult, ka noorsugu nõrgendavad, ühise väerinna maksmapanemist takistavad ja sellega kodanlust aitavad. Kas meie peame neid paljastama, kas meie peame nende äraandlikku osa selgitama, kes noorsoo ühist väerinda lõhuvad, ja noorsugu vale sammust tagasi hoidma? Kas meie peame, kui poliitiline organisatsioon, oma põhimõtete ja ülesannete eest seisma ja nende õigsust selgitama?

Näidatagu meile poliitilist noorsooorganisatsiooni, kes seda ei tee, vaid kes ootab, mil jumal noorsugu tema vaadete vaimus valgustab. Selle peale ei looda, nagu meil teada, ei kommunistlikud, ega

ka sotsialistlikud noorsoo-organisatsioonid. Nad vaidlevad üksteisega, püüdes üksteist oma ideede ja vaadete õigsuses veenda, püüdes kumbki oma meelelõhenemise põhjusi ja takistuste tekkimise põhjusi ühise väerinna maksmapaneku teel seletada; nad püüavad paljastada neid organisatsioone ja neid juhte, kes, nende arvates, ühise väerinna maksmapanemist takistavad.

Meid süüdistatakse, et meie sotsialistlike noorsoo-organisatsioonide juhatustele ja nende juhtidele taktitult ja jämedalt kallale tungivat. Kas on see õige? Kas ei või meie sedasama öelda (võttes ükskõik missugust sotsiaaldemokraatlikku ajalehte ja mõnesuguseid kõnesid) nende aadressil, kes meile kallaletungimisest räägivad? Jah, võime. Kuid meie räägime sellest kõige vähem, ja sugugi mitte seepärast, muidugi, et meie paremini või halvemini „kallale tungime“, vaid seepärast, et vaidlus ei või olla hambutu, ja seepärast — ning see on kõige peamine, — et vaidlus ei või peamiseks tõkkeks olla ühise väerinna maksmapanemisel fashismi ja sõja vastu ning töötava noorsoo huvide eest võitlemiseks. Võrrelge *fashismi* ja imperialistliku *sõja* hädaohtu ja... vaidlust. Juba see võrdlus üksi näitab, et neil, kes tõesti ühise väerinna eest võitlevad, neil, kes tõesti *fashismi* ja *sõja* vastu võitlevad, — et neil on kerge ühist keelt leida, ja vaidluse, „kallaletungi“ küsimus langeb iseenesest ära. Igaühte aga, kes ühist väerinda takistama või lõhkuma hakkab, saame meie hulkade ees kõige armutamal kombel paljastama.

Kas meie oleme sotsialistlike noorsoo-organisatsioonide juhatuslega läbirääkimiste pidamise vastu?

Meie võime otse öelda, et *ei*, ei ole vastu. Missuguste läbirääkimiste vastu meie välja astume ja missuguseid läbirääkimisi meie pidada ei soovi? Selle küsimuse peale peame meie selge vastuse andma. Meie oleme nende läbirääkimiste vastu, millega püütakse tõelikku võitlust noorsoo huvide eest millegi muuga asendada. Meie oleme ühise väerinna poolt võitluses, aga mitte kabinetis. Meie ei pea otstarbekohaseks läbirääkimisi läbirääkimiste pärast, vaidluse ja tühjate sõnade pärast. Meie oleme niisuguseid läbirääkimiste poolt, millest põhimisi hulki laialdaselt informeeritakse, keda need läbirääkimised puudutavad; meie oleme nii-

suguste läbirääkimiste poolt, mida alatakse mitte manöövrite nimel, vaid teo nimel, ja mis aitavad kõrvaldada ühise väerinna maksmapanemise teel seisvaid takistusi. Kas oleme meie selles asjas algatust üles näidanud? Kas on kommunistlikud noorsoo-organisatsioonid ühise väerinna maksmapanemise asjus sotsialistlike organisatsioonide juhatuste poole pööranud? Jah, ja veel kord jah! Meie lubame endile mõned tõsiasjad ette tuua ja argu olgu meie peale pahased need, kellele need tõsiasjad hästi ei meeldi. 1933. a. keeval soovitas KNI täidesaatekomitee, terve ilma töötavat noorsugu võitlusele fashistliku hädaohtu vastu ja saksa proletariaadi kaitsmisele üles kutsudes, kõigil KNI sektoritel ühise väerinna maksmapanemise ettepanekuga sotsialistlike noorsoo-organisatsioonide juhatuste poole pöörata. KNI täidesaatekomitee ei seadnud oma läkituses üles vastuvõtmata tingimusi, ei tunginud kallale, vaid seadis küsimuse nii:

„Välja minnes Kommunistliku Internatsionaali tingimustest, kui niisugustest tingimustest, mis tööliiklasi tahet väljendada, soovitab KNI täidesaatekomitee sektoritel kokkuleppe aluseks järgmist võtta:

1) Komnoored ja sotsiaaldemokraatlike noorsoo-organisatsioonide liikmed asuvad viibimata noorsoo vastulööki organiseerima ja läbi viima vastulööki fashismi ja reaktsiooni pealetungidele tööliste ja töölisnoorsoo poliitiliste, ametiühingute, kultuursete, spordi, ühistegelikkude ja teiste organisatsioonide kallale, tööliste ja noorsoo revolutsiooniliku ajakirjanduse kallale, koosolekute, meeleavalduste ja streikide vabaduse kallale, töölisnoorsoo-organisatsioonide vaba oletsemise kallale. Hulgaliste protestide, uulitsa-meeleavalduste ja hulgaliste poliitiliste streikide teel organiseerivad nad ühist vastulööki fashistlike jõukude kallaletungidele; ettevõtetes, tööborsidel ja töölislinaosades asuvad nad aktiivselt tegevuskomiteede loomisest osa võtma, samuti ka enesekaitse rühmade organiseerimisele.

2) Komnoored ja sotsiaaldemokraatlike noorsoo-organisatsioonide liikmed asuvad mittingute, meeleavalduste ja streikide teel viibimata tööliste ja noorsoo protesti organiseerimisele igasuguse tööta-alandamise vastu, töötingimuste halvendamise vastu, sotsiaalsele kinnitusele kallaletungide vastu, töötatööliste abiraha kärpimise ja sellest ilmajätmise vastu, töötule-noorsoole abiraha ja abiandmise eest, ettevõtetest vallandamise vastu, koolide sulge-

mise vastu, noorsoo kurnamise, militariiseerimise ja fashiseerimise vastu sundtöö laagrites, noorsoo normeeritud töötasu eest ja laagritest ohvitseride ning fashistlikkude instrktorite minemaajamise eest, igasuguste kallaletungide vastu, mis noorsoo valimis- ja teistele poliitilistele õigus-tele ette võetakse.

3) Nende tingimuste vastuvõtmisel ja praktilisel elluviimisel loeb KNI täidesaatekomitee, Kommunistlikku Internatsionaali jälgides, võimalikuks komnoorteühingu organisatsioonidele soovitada sotsiaaldemokraatlikkudele hulgalistele noorsoo-organisatsioonidele kallaletungimistest loobuda niikaua kui kapitali ja fashistide peale-tingi vastu ühiselt võitlust peetakse.

Vastavalt sellele pöörasid KNI sektsiooneid sotsialistlikkude noorsoo-organisatsioonide juhatuste poole. Missugune oli vastus? Sotsialistlikud organisatsioonid kas ei vastanud üldse midagi, või lihtsalt keelasid sotsialistliku noorsooühingu algorganisatsioonidel ära komnoorteühinguga läbirääkimistesse astuda. Mõned organisatsioonid põhjendasid seda sellega, et kommunistlikud organisatsioonid olevat nõrgad ja seepärast ei olevat nendega midagi ühise väerinna üle rääkida; teised aga tähendasid selle peale, et sotsialistliku noorsoo Praha kongressi otsustes on öeldud, et ühist väerinda võib saavutada ainult kokkuleppimise teel „internatsionaalsete ühenduste“ vahel.

Võib nimetada maid, kus meie ühise väerinna ettepanekud sel viisil mitmel korral *kõrvalle läkati*, olgugi, et paljudes algorganisatsioonides kokkulepe saavutati. Kuid peaasi ei seisa praegu mitte selles, vaid selles, et meie põhimise küsimuse peale selge vastuse andsime: *kas ühise väerinna maksmapanekuks on praegu eeltingimusi või ei?*

Ühist väerinda võib maksuma panna ja ta peab saama maksuma pandud

Meie toome mõned tõsiasjad, mis igasugustest sõnadest veenvamalt räägivad, et *ühise väerinna maksmapanemiseks äravõitmatuid takistusi ei ole*.

Läinud aastal pööras *Inglismaa* Iseseisva tööliste partei noorsoo-gilde kirjaga KNI täidesaatekomitee poole ettepanekuga läbirääkimisi alata kokkuleppe sõlmimise võimaluse kohta. Nende läbirääkimiste tagajärjel langesid ära need takistused, mis varem näisid äravõitmatuid olevat, gilde ja inglise komnoorteühingu vahel loodi

tihe side, ja gilde oma enamuses teatas, et ta valmis on komnoorteühinguga koos võitlema, kui KNI kaasatundev organisatsioon.

Austrias läks klassivõitluse teravnemise tingimustes sotsialistliku ja kommunistliku noorsoo vahel lähenemine veelgi kaugemale. Samuti kui Saksamaalgi sai seal täiesti selgeks, et igasugune viivitamine ühise väerinna maksmapanemisel lubamata on. Üle kahe ja poole tuhande sotsialistliku noorsooühingu liikme ühines tervete organisatsioonide kaupa komnoorteühinguga; nad tulid üle viimase ridade, et ühiselt fashismi vastu võidelda.

Austria komnoorteühingu Keskkomitee, kes ühise võitluse kohusiiku tingimusena komnoorteühingusse ületulemist üles ei sea, pööras erilise ühise väerinna maksmapanemise üleskutsega revolutsioonilikkude noorsotsialistide poole.

Austria komnoorteühingu keskkomitee teeb ettepaneku *ühiselt* võidelda:

„1) Ühise vastulöögi andmiseks kallale- tungile meie töötasule, noorte kaitse seadusele ja revolutsioonilikul põhialusel seisvate sõltumata õpilaste noorsoo-sektsioonide jaluleseadmisele.

2) Sõjaliste spordiorganisatsioonide, kui parteist ja schutzbundist väljaspool seisvate noorsoo sõjaliste formatsioonide edaspidise arendamise eest, mille eesmärgiks on valge terrori vastu võidelda.

3) Töötasu eest ja töötaoleku-abiraha väljamaksmise eest kogu töötule noorsoole.

4) Igasuguse tingimuste halvendamise vastu, töötasu väljamaksmise eest tööko- hustuse laagrites kollektiivsete lepingute põhjal. Parema ümberkäämise ja toitluse eest.

5) Kõigi proletaarsete poliitvangide va- bastamise eest.

6) Ükskõik missuguse sõjalise etteval- mistuse, sõja ja relvastamise propaganda vastu. Nõukogude Liidu kaitsmise eest.

7) Proletaarse noorsoo fashistliku kas- vatamise ja spordi fashiseerimise vastu. Tööliisspordi ja kõigi teiste tööliisorgani- satsioonide legaliseerimise eest.

8) „Punaste kullide“ („Rote Falken“) kui väljaspool parteisid seisva revolutsioo- niliku lasteorganisatsiooni edaspidise arendamise eest. Marurahvusliku tagakiusamise vastu koolides.

9) 1. septembril XX rahvusvahelise noor- tepäeva, kui traditsiooniliku marurahvus- luse- ja sõjavastase võitluse päeva ühise läbiviimise eest.“

Ernst Papenek, Austria revolutsiooniliku sotsialistliku noorsoo juht, pööras hiljuti

otsekohe KNI täidesaatekomitee poole. Oma kirjas kirjutab ta:

„Peaaegu kõikjal on kadunud tõsised tõkked, mis senini sotsiaaldemokraatlike ja kommunistlike töölise ühist faschismivastast võitlust takistasid. Mitte ühelgi faschistliku diktatuuriga maal ei tarvita proletariaat tänapäev demokraatlike võitlusvahendeid: marksistlikud töölised peavad võitlust revolutsioonilike vahenditega. Nad püüavad faschismi kukutamise poole, tööliklassi revolutsiooniliku valituse poole, proletariaadi diktatuuri poole, mille lõppeesmärgiks on — sotsialistliku demokraatia saavutamine. Võitluses selle eesmärgi eest — faschismi kukutamise eest — ei lahuta meid miski asi.“

KNI täidesaatekomitee vastas selle kirja peale tuliselt ja oma vastuses ütles ta selgesti, et „meie oleme alati valmis olnud nii tegema, kui ka kõigi noorsoo-organisatsioonidega ühise väerinna väljaastumisi kodanluse vastu läbi viima. Meie oleme ka praegu ilma vasturääkimata valmis igasuguse noorsoo-organisatsiooniga, seal hulgas ka SNI, niisuguste ühiste väljaastumiste ettevalmistamise eesmärgil läbirääkimisi pidama, olgugi et meie viimaselt niisugust ettepanekut pole saanud.“

Iseäranis vajalikkudeks loeme meie töölisnoorsoo ühise väerinna väljaastumisi faschismi vastu, imperialistliku sõja ettevalmistamise vastu, kapitali pealetungimise vastu tööliklassile, iseäranis töölisnoorsoole, noorsoo militariseerimise ja sundusliku töö vastu“.

Edasi soovitas KNI täidesaatekomitee Ernst Papenekil otsekohe Austria kommunistliku noorsooühingu keskkomiteega läbirääkimistesse astuda, kelle ühise väerinna ettepanekud, nagu meile näib, täiesti vastuvõetavad on ja mittemingisuguseid kallaletunge ei sisalda.

Oma vastuses selle peale kirjutab Ernst Papenek:

„Tunneme rõõmu teie 6. juuli telegrammist, mis, nagu melle paistab, meie eesvõimaluse avab mittekallaletungi lepingu alusel ühiste väljaastumiste läbiviimiseks.“

Oleme kindlad, et vastastikuse hea tahte juures — kogu proletariaadi asjale kaasa aidata — saab klassiteadliku töölisnoorsoo ühine võitluse-väerind õige varsti maksmak pandud.“

Jah, ja ka meie väljendame selleks täielikku veendumust, et Austria komnoorteühingu ja revolutsiooniliku sotsialistliku noorsoo juhatuse vänel alatud läbirääkimised edu saavutavad, ja et ühine väerind maksmak saab pandud. Ja Ernst Pape-

neki ütetus selle kohta, et „võitluses selle eesmärgi eest — faschismi kukutamise eest — meid miski üksteisest ei lahuta“, leiab kinnituse tõelikus töös ja ühises võitluses.“

Prantsusmaal otsustasid Pariisi komnoored, nagu „Avantgarde“ 19. juulil teatab, üheskoos Seine departemangu sotsialistlike noortega ühise väerinna alusel

„...alata Pariisi maakonnas suurt hoogtööd järgmiste juhtsõnade alusel:

1) faschistlike liitudelt relvade äravõtmine ja nende laialisaatmine ning nende juhtide arreterimine;

2) erakorraliste dekreetide tühistamine ja noorsoo töötaasu suurendamine;

3) 2-aastase sõjateenistuse vastu, sõjaväemanöövrite ja igasuguse kohusliku sõjalise ettevalmistuse süsteemi vastu;

4) noorsugu kohe peale koolist väljatulemist töötaolekul abistamise fondi viia; noortele töötatöölisele ametialaliste koolide avamine ametiühingute kontrolli all. Igasuguse sundusliku töö süsteemi kaotamine. Nende väljaastumiste ajal saab kõvendatud ja maksimumini viidud võitlus Thälmanni ja Paula Wallischi päästmise eest, samuti ka arreteritud faschismivastaste päästmise eest.“

Näiteid võib veel tuua *Hispaaniast*, Poolast ja teistelt maadelt. Kas neist näidetest vähe on tõendamiseks, et meie ühisest väerinnast mitte ainult ei räägi, vaid seal igasugust initsiatiivi üles näitame ja tema maksmapanemise eest võitleme? Kas pole küllalt sellest *määratumast* tungist ühtsusele, mida töötava noorsoo juures tähele võib panna, et öelda, et *tingimused* ühise väerinna maksmapanemiseks võitluses faschismi ja sõja vastu, noorsoo majanduslike, poliitiliste ja kultuursete huvide ning nõudmiste eest, silmanähtavad on?

Rahvusvaheline noorsoopäev — ühitsusepäev

Ligi kakskümmend aastat tagasi, imperialistliku sõja keerises, peeti Berni linnas ära sotsialistlike noorsoo-organisatsioonide konverents. Sellel konverentsil oli üheks tähtsamaks küsimuseks kõigi maade noorsoo mobiliseerimine tema ühendamiseks imperialistliku veresauna vastu võitlemisele. Sotsialistliku noorsoo Berni konverents, kes kõige parematest soovidest vaimustatud oli, esitas hüüdsõna:

„Seltsimehed! Kõigi maade sotsialistlikud noorsoo-organisatsioonid! Meie kut-

sume teid kõigil maadel võimsates meele-avaldustes väljendama oma vääramatut tahet väsimata võidelda *militarismi vastu, sotsialismi eest. Meie korraldame meeleavalduse ühel päeval, 1915. a. 3. oktoobril, ja ühel tunnialjal.* Seltsimehed Kopenhagenis, Kristianias, Stokholmis, Pariisis ja Berliinis peavad teadma, et samal ajal, kui nemad rahu ja sotsialismi eest demonstreerivad, teevad sedasama nende sõbrad Amsterdamis, Wiinis, Bukarestis, Roomas ja teistes linnades.“

Sellest ajast saadik organiseerib revolutsioonilik noorsugu iga aasta rahvusvahelise noorte võitluspäeva kapitalismi ja tema paratamatute kaaslaste — imperialistlikkude sõdade vastu.

Käesoleval aastal täitus 20 aastat 1914. a. imperialistliku sõja algusest.

Oma läkituses kogu töölisnoortele, töötule, töötavale ja talurahva-noorsoole, üliõpilastele, soldatitele ja madrustele kutsus KNI täidesaatekomitee neid ühisele võitlusele ja ühise väerinna maksmapanemisele.

KNI täidesaatekomitee ütles: „Ühendagem oma jõud, lõpetagem ühise võitluse ajaks vastatikused kallaletungid, andkem verisele faschismile purustav vastulöökk ja teatagem kõigile kuuldavalt, et tänapäeva inimpõlv ei taha ega saa kapitalismi huvide nimel suurtükilihaks olema. Ühinegem ühiseks Ernst Thälmanni, Paula Wallischi ja teiste kapitali vangide kaitsmiseks. Mis võib meid selles võitluses

üksteisest lahutada? Mis takistab meid kokkuleppe tegemises?“

Võimalik, et mõnele noorsoo-organisatsioonidele kõik need ühise võitluse tingimused vastuvõetavad ei näi olevat. Võimalik, et meile öeldakse, et meie nõudmised liiga üldist iseloomu kannavad, et on olemas põhimõtteline lahkuminek meie faschismi- ja sõjavastase ning sotsialismi eest võitlemise meetodite ja nende organisatsioonide meetodite vahel.

Mis siis, vastuseks selle peale soovitame meie Sotsialistlikul noorsoo-internatsionaalil, samuti ka igal noorsoo-organisatsioonil otsekohe ja selgelt öelda, missuguste noorsoo huvidele vastavate nõudmiste eest nad valmis on meiega ühiselt võitlema. Missuguseid teisi ühise võitluse meetodeid, mis faschismi- ja sõjavastase ning sotsialismi eest võitluse nõudmistele vastavad ja töötava noorsoo huvide kaitsmist kindlustavad, nad meile esitada võivad?

Omalt poolt võime meie avalikult öelda, et meie nõus oleme *iga* organisatsiooni *igasuguseid* nõudmist ja võitluse meetodeid toetama ja temaga ühiselt võitlema, kui need huvid tööliklassi ja töötava noorsoo huvidele vastavad on ja kui nad võitu faschiseeriva kodanluse üle võivad kiirendada, kes marulikult uuele imperialistlikule sõjale valmistub.

Kas meie võime sel põhjalusel kokkuleppe saavutada? Jah, võime. Ja selle eest saame meie võitlema.

N. Jürisson

Kommunistliku ühiskonna töölise kasvatamine

ÜK(e)P ütles oma XVII konverentsi ja XVII kongressi otsustes selgelt ja kindlalt, et „teise viisaastaku põhimiseks poliitiliseks ülesandeks on kapitalistlikkude oluste ja üldse klasside lõpulik likvideerimine, nende põhjuste täielik hävitamine, mis tekitavad klassivahed ja kurnamise, kapitalistlikkude jäänuste hävitamine majanduses ning inimeste teadvuses ja kogu riigi töötava elanikkonna muutmine teadlikkudeks ja aktiivseteks klassideta sotsialistliku ühiskonna ehitajateks“.

Selle ülesande täitmisega lõpeb „inimkonna eelajalugu“, klassilise ühiskonna ajalugu, ja algab igasugusest kurnamisest

vabade sotsialismi tööliste ühiskonna ajalugu.

See ülesanne, klasside hävitamise ja sotsialistliku ühiskonna tööliste loomise ülesanne on raske ülesanne ja ei lahendu ühekordses proletaarse revolutsiooni aktis, see on „kauase, raske, visa *klassivõitluse* töö, milline võitlus peale kapitali võimu kukutamist, peale kodanlise riigi purustamist, peale proletariaadi diktatuuri maksmapanekut ära ei kao... vaid ainult oma vorme muudab, õige mitmeti veel ägedamaks muutudes“ (Lenin). Proletariaadi diktatuur ise on selle klassivõitluse kõige kõrgemaks vormiks, mida proletariaat kapi-

talismi lõpuliku hävitamise, mitteproletaarse töörahvakihtide ümber tegemise ja kommunismi täieliku võidu eest peab.

Kapitalistlikud klassid ei anna kohta ajaloos ilma võitluseta käest ja peale oma kaotust oktoobrirevolutsioonis tormasid nad kümnekordse jõuga võitlusesse võitnud, kuid alles veel nõrga proletariaadi vastu. Nad jäid veel mitmes suhtes tugevamaks kui proletariaat oli, ja nende juured olid sügaval majanduse rüppes. Kurnajaid klasse polnud võimalik oktoobrirevolutsioonis ühe hoobiga hävitada. Siin loodi vaid kõik eeltingimused nende hävitamiseks proletariaadi diktatuuri juures.

Proletariaadi diktatuur ongi selleks tarvilik, et kapitalismi lõpulikult hävitada ja sotsialistlikku valmistuseviisi ning sotsialistlikku ühiskonnakorda võidule viia. Ilma proletariaadi diktatuurita pole sotsialismi valmishitamine mõeldav. Ilma proletariaadi diktatuurita pole võimalik hävitada kapitalistlikku valmistuseviisi, pole võimalik hävitada eraomanduse õigust valmistamisabinõude peale, hävitada inimese kurnamist inimese poolt, pole võimalik klasside hävitamine. Ilma proletariaadi diktatuurita pole võimalik töötavat talurahvast ümber teha, teda sotsialismi roobastele viia. Proletariaadi diktatuur on klasside hävitamise põhitähtsuseks, klassitu ühiskonna valmishitamise põhitähtsuseks.

Kuid „arusaadav, et klassideta ühiskond ei või tulla, niitelda, isevoolu korras. Teda on vaja kätte võtta ja üles ehitada kogu töörahva jõupingutustega — proletariaadi diktatuuri asutuste kõvendamise teel, klassivõitluse laiendamise teel, klasside hävitamise teel, kapitalistlike klasside jäänuste likvideerimise teel, lahingutes nii sisemiste kui ka väliste vaenlastega“, rääkis Stalin XVII parteikongressil. Selles võitluses klassideta ühiskonna eest väljendubki proletariaadi diktatuur. „Proletariaadi diktatuur on visa võitlus, verine ja veretu, vägivaldne ja rahulik, pedagoogiline ja administratiivne, vana ühiskonna jõudude ja traditsioonide vastu“ (Lenin). Kuid need vana ühiskonna jõud ja traditsioonid on isegi veel nüüd, teise viisaastaku teise aastal, suured küllalt. Selleks, et teise viisaastaku lõpuks klassideta ühiskonda üles ehitada, on vaja visa ja halastamatut võitlust.

„Meie võime ja peame sotsialismi ehitamist algama — rääkis Lenin — mitte fantastlikust ja mitte spetsiaalselt meie poolt loodud inimmaterjalist, vaid sellest, mis kapitalism meile päranduseks jätanud. See on väga „raske“, pole midagi õelda,

kuid igasugune teine juurdeminek on nii kergemeelne, et tema üle rääkidagi ei maksa.“ (Lenin, „Pahemluse“ lastehaigus kommunismis“.)

Missugune see inimmaterjal siis on, mis meil praegu olemas on?

See on kõigepealt sotsialismi ehitav proletariaat, keda juhib kommunistlik partei oma diktatuuri teostamisel. Tema vastas seisab purustatud, kuid mitte veel lõpulikult hävitatud, oma vastupanekuvõimet veel mitte lõpulikult kaotanud kulaklus. Sellel on abiks rahvusvahelise kodanluse ja tema agentide mõju Nõukogude Liidus, kus neil veel teatav pind leidub. On olemas veel teatav osa üksikmajapidajaid talurahva hulgast oma individualismiga, eraomandusliku hingeeluga, kahekülge hingega ja kulakluse mõjuga selle teise hingepoole peale. Siis sotsialistlikule teele asunud kolhooside talurahvas, kellel veel palju väikekodanlise stüühia jäänuseid, harjumusi ja eelarvamisi, tööle ja varandusele individualistlikult, eraomanduslikult suhtumise jäänuseid on. Pealeselle on olemas veel linna väikekodanluse veel mitte läbiseeditud ollused. Lõpuks on töölisteklassis endas rida kapitalistlike jäänuseid.

Kui meil kapitalismi jäänuseid veel majanduses olemas on, siis on nad inimeste teadvuses seda tugevamad. „Kapitalismi jäänused inimeste teadvuses — rääkis sm. Molotov omas aruandes XVII parteikongressil — on veel väga suured ja äärmiselt eluvisad. Sm. Stalin kriipsutas oma aruandes alla, kuidas meil nende jäänustega inimeste teadvuses isegi parteis veel tuleb arvestada. Isegi parteis on need jäänused veel kaua toiteivaks antileenilikule ideoloogiale. Seda enam on vaja alla kriipsutada inimeste teadvuses olevate kapitalismi jäänuste äravõitmise ülesannet kõikide töötavate hulkade suhtes. Seda liiki jäänustes peame nägema tuge klassivaenlasele, kes eluvisa ja kes praegu kõige peale valmis on, et sotsialismi ehitust lõhkuda, et töötavatele hulkadele kurja teha ja kahju sünnitada. Proletaarse diktatuuri kogu jõudu, määratusuurt kultuuri kasvu ja meie partei täit mõju hulka-des on selleks tarvis, et nende jäänuste ärakaotamist töötavate hulkade seas kõigiti kiirendada.“

Missugusel teel saavutame meie siis klasside hävitamise, kapitalismi jäänuste kaotamise inimeste teadvuses ja kogu töörahva sotsialistliku ühiskonna töölisteks muutmise?

Esijoones — kapitalistlike oolluste ja nende olemistingimuste lõpuliiklikvideerimise teel, nende tingimuste likvideerimise teel, mis kapitalistlike oollusi sünnitavad ja neid toidavad. Kapitalistlike oolluste hävitamisega hävitatakse ka igasuguse klassilise jagunemise alus ühiskonnas ja valmistatakse sellega ette kõikide klasside ärakaotamist. Lausakollektiviseerimise alusel likvideerime meie kulakluse kui klassi, ja väike-talumajapidamise ümbertegemisega hävitasime meie kapitalismi majandusliku aluse. Talurahva sotsialistliku ümbertegemisega kiskusime meie kapitalismi viimased juured välja ja hävitasime kapitalistlike oolluste alusmüüri. Halastamatus klassivõitluses purustatud ja aluse kaotanud, kuid mitte vastupanekut jätnud, kulakluse vastu hävitame meie ta lõpuliikult ja valmistame sellega klasside lõpuliikku ärakaotamist ette.

Selles proletariaadi raskes ja karmis klassivõitluses kapitalistlike oolluste ja üldse klasside kaotamise eest puhastub, kõveneb ja kasvatatakse ümber ka proletariaat ise.

Proletariaat on see ainukene klass, kes lõpuni revolutsioonilik on ja oma õlgadel suudab raske võitluse klasside hävitamise eest läbi teha. Ta on aastakümneid kestvas võitluses kapitalismiga karastatud, õpetatud ja kokku liidetud. Ainult tema suudab uue ühiskonna loomise raskused lõpuni välja kannatada, sest et ta „karastava töö kooli“ on läbi teinud ja uue, kõrgema valmistamisviisi eest võitleb.

Kuid ka proletariaat ise pole vaba kapitalistlike oolluste mõjudest ja jäänustest. „Kapitalism ei olekski kapitalism — kirjutab Lenin — kui „puhast“ proletariaati ei ümbritseks terve hulk väga kirjuid ülemineku-füüpe proletariaarlasest poolproletariaarlaseni (kes oma ülespidamist pooleldi tööjõu müügist hangib), poolproletariaarlasest väiketaluojani (ja väikekäsitööliseni, kodutööliseni, peremehekeseni üldse), väiketaluojast keskmikuni jne, kui proletariaadi enda seas poleks jagunemist enam või vähem arenenud kihtideks, jagunemist päritolu, elukutse, usu jne järgi.“ Väga mitmesuguste teede kaudu avaldab kapitalistlik ühiskond oma mõju töölisklassi peale. Sellest kapitalistlikust mõjust vabanemiseks, proletariaadi ühteliitmiseks, inimete hulgaliseks ümbermuutmiseks ja kommunistliku teadvuse hulgaliseks sünnitamiseks on vaja proletariaatset revolutsiooni. „Järelikult on revolutsioon vajalik mitte ainult sellepärast, et valitsevat klassi mitte mingil muul moel kukutada ei saa, vaid

ka sellepärast, et kukutaja klass võib ainult revolutsioonis vana ühiskonna mustusest vabaneda ja suuteliseks saada uut ühiskonda looma.“ (Marx ja Engels, „Saksa ideoloogia“.)

Töölisklass ise muutub revolutsioonis. Muidugi ei lähe see vana ühiskonna hapatagnast vabanemine ühe hoobiga, korraga. Ühe hoobiga ei suuda töölisklass ka proletariaarset revolutsioonis endast kõiki vana ühiskonna nõrkusi ja pahesid kõrvale heita. Seda suudab töölisklass teha, suudab vana maailma, tema pahed ja nõrkused võita sel määral, kuidas võitluses selle vana ühiskonna ja tema mõju vastu ikka uued ja uued töölisklassi teadlikud võitlused alustavad. Vaja on kõige visamat klassivõitlust nende kapitalismi jäänuste vastu töörahva hulgas. Vaja on kõige visamat klassivõitlust „nende tööliste gruppide, salgakeste, kihtide vastu, kes visalt kapitalismi harjumustest ja traditsioonidest kinni peavad ja Nõukogude riigi peale endiselt vaatavad: andes talle (tööliste riigile) tööd vähem ja halvemat, ahmida temalt raha rohkem“. „Mitte mingisugust armu neile rahva vaenlastele, sotsialismi vaenlastele, töötavate hulkade vaenlastele. Sõda mitte elu, vaid surma peale rikastele ja nende tallalakkujatele, päevavarastele ja ulakutele. Nii ühed kui teised, esimesed kui viimased on lihased vennad, kapitalismi lapsed, härras- ja kodanlike ühiskonna pojakesed — selle ühiskonna pojakesed, kus pisike käputäis isikuid rahvast riisus ja rahva üle hirvitas; kus puudus ja viletsus tuhanded ja tuhanded ulakuse, müüdavuse, kelmuse, inimnäo unustamise teele heitis; kus töörahval paratamata püü kasvas: kurnamisest kas või pettuse teel pääseda, vastikust tööst kas või silmapilgukski kõrvale pääseda, lahti saada, kas või tüki leiba, ükskõik mil teel, ükskõik missuguse hinnaga eest, kätte saada, et aga mitte nälvida, mitte iseenda ja oma omaksete alatoitlust tunda.“ (Lenin, „Kuidas võitlust organiseerida“.)

Kõgu see võitlus kapitalistlike jäänuste äravõitmiseks töörahva teadvuses käib sotsialistliku omanduse kindlustamise eest, teadliku, raudse töödistsipliini eest, sotsialistliku töösse-suhtumise eest, sotsialistlike tööviiside, sotsialistliku võitluse ja lõokluse eest, töö muutmise eest au asjaks, kuulsuse asjaks, hiilguse ja kangelaslikkuse asjaks.

See on põhipunkt. Nimelt võitlus töösse sotsialistliku suhtumise eest, sotsialistliku töödistsipliini eest, võimaldab meil uut sotsialistlikku korda luua ja töövilja-

kust tõsta. Tööviljakuse tõstmine on aga üks tähtsamaist ülesannetest sotsialismi ehitamisel. Ja ainult kogu töörahva ühisel tahtel on see teostatav. „Kommunism algab seal, — räägib Lenin, — kus ilmub ennastsalgav, rasket tööd võitev reatöölise hool tööviljakuse tõstmise eest, iga puuda vilja, sõe, raua ja teiste saaduste hoidmise eest.“ („Suur algatus.“)

Selles võitluses uue, sotsialistliku töösse suhtumise eest, töölisklassi (ja samuti ka kolhoosnikkude) laiade hulkade ümberkasvatamise eest, on sotsialistlikul võistlusel ja lööklusel määratu tähtsus. Nimelt sotsialistlikus võistluses ja löökluses võidavad töölised ära oma enese ükskõiksuse, hangunud oleku, väikekodanlise egoismi jne, — kõik need harjumused, mis kapitalistlikust korrast töörahvale päranduseks on jäänud. Nimelt sotsialistlikus võistluses ja löökluses kujunevad välja meie töö-kangelased, uued sotsialistlikkude tööliste kaadrid, kes suutelised on sarnastele eneskuulmatutele kangelastegudele, kui meie seda alles hiljuti tsheljuskinstaste päästmisel nägime.

Teises viisaastakus läheb töölisklassi ümberkasvatamine veelgi hoogsamalt, ja tema tähtsus kasvab suuresti. Seoses proletariaadi kiire hulgalise kasvuga (7,14 miljoni 1924. a., 22,9 mln. 1932. a. ja 28,9 mln. inimest 1937. aastal) tulevad tema ridadesse ikka uued ja uured kihid, kes ümber töötamist, ümberkasvatamist nõuavad. Nende ümberkasvatamine on üks tähtsaimaid ülesandeid kapitalismi jäänuste hävitamises inimeste teadvuses. Ühes sellega kõvendame meie ka võrratult proletariaadi diktatuuri, sest nagu sm. Stalin kirjutas, tähendab proletariaadi diktatuuri kõvendamine seda, et me proletaarlaste miljonilistes massides distsipliini ja organiseerumise vaimu kõvendame, proletariaadis kindluse loome väikekodanluse stüühia ja harjumuste vastu ja need väikekodanlised kihid ümber kasvatame.

Klasside kaotamise ja sotsialistliku tööliste kasvatamise kõige tähtsamaks ja põhiprobleemiks on kolhooside talurahva ümberkasvatamise probleem.

See väikeomandusliku talurahva ümberkasvatamine on väga raske ja otsustav ülesanne, mis kauast ja visa tööd nõuab, alates majandusliku aluse ümbertegemisest ja lõppedes teadvuse ümberkasvatamisega. „Keskendatud suurkodanlust on tuhat korda kergem võita kui miljooneid ja miljooneid väikseid peremehi „võita“ — rääkis Lenin.

Kõige peamiseks töö talurahva ümbertegemisel on meil juba tehtud. Me teostasime kogu meie põllumajanduse põhjaliku organisatsioonilis-majandusliku ümberkorralduse, viisime ta väikekaubavalmistustlikult, eraldatud üksikmajapidamiselt ühiskondlikule sotsialistlikule suurmajapidamisele üle. Pärast kauast hoolsat ettevalmistust ja talurahva ümberkasvatamist, „olles leninliku partei juhtimisel, veenas töölisklass miljonid talurahva kollektiivse valmistuse üleolekus ja löi külas uue kolhoosliku korra“¹. Ülejäänud üksikmajapidaval talurahval on praegu ka ainult üks tee — kolhoosi kaudu sotsialismile. Kapitalistlik arenemistee on lõpulikult kinni.

Kolhoos on sotsialistlik ettevõtte. Kuid „ekslik oleks arvata, et kollektiivide liikmed juba sotsialistideks on muutunud. Ei, palju tuleb veel tööd teha, et talupoega-kollektivistide teiseks muuta, tema individualistlik hingeelu maha kiskuda ja temast tõelik sotsialistlik ühiskonna töötaja teha“ (Stalin). Kuid kolhoosnik pole siiski enam kahekülgsel hingega, nagu üksikmajapidaja. Tema ees pole mitte enam kahte teed, vaid üks — sotsialistlik arenemistee, kuigi tal veel palju eraomanduslikku alles on jäänud. Juba „see tõsiasi, et kolhoosnik kolhoosi läks, tähendab, et tema ühiskondlik külg eraomanduslikust küljest üle on. Kolhoosi õige korraldamisega ja võitlusega varaste ja kahjurite vastu arendame meie seda ühiskondlikku külge, kuid selle külje, millest klassivaenlane kinni haarab, eraomandusliku, ahmija külje, surume meie maha“, ütles sm. Kaganovitsh keskkomitee (1934. a.) jaanuaripleenumil.

Kuid kogu selle suure murrangu peale vaatamata on kolhoosnik siiski veel töölisklassist erinev kolhoosliku talurahva klass, ta pole veel klassitu sotsialistliku ühiskonna tööliseks muutunud, kuigi ta juba teel selle poole on.

Milles seisab siis veel see klassilik vahe proletariaadi ja kolhoosliku talurahva vahel ja kuidas temast üle saada? Oma tüübi poolest on kolhoos sotsialistlik majapidamisvorm ja tühte tüüpi riiklikkude ettevõtetele. Vahe kolhooside kui sotsialistlikkude ja riigitehaste kui järjekindlalt sotsialistlikkude ettevõtete vahel on ainult ühiskondlustamise astme vahe. On ju vahe ka veel selles, et kolhoosnikkude omandus on grupiline omandus, kuna töölisklassil vabrik on kogu klassi omandus; kolhoosnikul mängib ühiskondlustatud

¹ XVII parteikongressi resolutsioonist.

omanduse kõrval suurt osa veel isiklik majapidamine. Kuid põhivahe seisab siiski põllumajandusliku töö iseloomus, selle töö erinemises industriaalsest tööst. Üks tähtsamaid põhjusi on ka see, et kolhooslikul talurahval, sellel eilasel üksikmajapidajal, on veel eraomanduslik teadvus: „Inimeste teadvus jääb nende tegelikust seisukorrast maha. Kolhoosnikud pole oma seisukorra poolest enam üksikmajapidajad, vaid kollektivistid, kuid teadvus on neil seni veel vana, eraomanduslik“ — rääkis sm. Stalin oma kõnes keskkomitee jaanuaripleenumil. „Kolhoosides on olemas individualistlikke ja isegi kulaklikke jäänuseid, mis veel pole ära langenud, kuid mis tingimata ajajooksul peavad ära langema...“ (Stalin.)

Milles seisab siis kolhoosniku ümberkasvatamine, tema klassitu sotsialistliku ühiskonna töötegitjaks muutmine?

See ümberkasvatamine läheb kolhoosilise töö industriaaltöö erialaks muutmise kaudu. Partei ja proletariaadi diktatuuri kogu hool on suunatud kolhooside organisatsioonilikk-majanduslikule kindlustamisele, kolhooside enamlikkuse ja kolhoosnikkude jõukateks muutmisele, kolhooside töö korraldamisele, kolhoosliku tööviljakuse tõstmisele. Kolhooside kogu edasiarenemine ja kolhoosnikkude ümberkasvatamine oleneb nüüd kolhooside töö viljakusest. „Ainult tehnika ja tööviljakus võivad talurahva põhihulkade psühholoogiat tervendada“ — rääkis Lenin.

Sel mõõdul, kuidas masina- ja traktori-jaamad teise viisaastaku lõpuks kõik kolhoosid ja tähtsamad kolhooside valmistusealad oma alla võtavad, sedamööda, kuidas kolhooside valmistusesse ikka rohkem ja rohkem masinaid tungib, kuidas põllumajandus tehnikaliselt rekonstrueeritakse, — muutub põllumajanduslik, kolhooslik töö industriaaltöö eriliseks alaks.

Selles liinis sünnib ka kolhoosnikkude ümberkasvatamine sotsialistliku kolhoositöösse suhtumise alal, sotsialistlikkude töömeetodite kolhoosi sisseviimise eest võitlemises.

Nimelt selles võitluses kasvatatakse kolhoosides uus töödistsipliin, selles võitluses muudetakse töö sotsialistlikuks tööks.

See võitlus kolhoosniku ümberkasvatamise eest on eriline klassivõitluse vorm kapitalismi jäänuste, orjaliku, väikekodanlike töösse suhtumise vastu. See on halastamata võitlus logardite, sotsialistliku omanduse varaste, väikekodanlike individualistide jne vastu, võitlus klassivaenlase ja tema mõju vastu. Selles võitluses õpib kolhoosnik sotsialistlikus omanduses *oma*

omandust, sotsialistlikus töös *oma* tööd nägema.

Töölisteklass hävitab, kolhoosnikke ümber tehes ja neid oma tasemele tõstes, teise viisaastaku lõpuks vahe proletariaadi ja kolhoosnikkude vahel. Sellega hävitatakse ka klassid üldse ära.

Määratud osa etendab inimeste ümberkasvatamisel ka suur kultuuriline tõus ja marksismi-leninismi propaganda. Propaganda, veenmine eeskuju mõjul „saab esmakordselt võimaluse oma hulgalist mõju avaldada“. (Lenin.) Kuid propaganda ja veenmise kõrval pole meie kunagi ka sundimist ära ütelnud. „Proletariaadi diktatuur oli edukas sellepärast, et ta sundimist ja veenmist ühendada oskas. Proletariaadi diktatuur ei karda sundimist, karmi, otsustavat, riikliku sundimise halastamatut väljendust, sest eesrindlikul klassil, keda kapitalism kõige rohkem maha rõhus, on õigus seda sundust teostada, sest ta teostab seda kõigi töötajate ja kurnatute huvides, ja tema kasutada on sarnased sundimisvahendid, milliseid ühelgi endisel klassil ei olnud.“ (Lenin.)

Eriti eredalt avaldub see veenmise ja sundimise ühenduse jõud deklasseerunud olluste ja klassivaenulikkude olluste jäänuste ümberkasvatamises ja nende sotsialistliku ühiskonna ehitajateks muutmises. „Teisel viisaastakul sotsialistliku ühiskonna valmistamise väljavaatest väljudes peame meie juba nüüd nende deklasseerunud olluste läbikeetmist ja ümberkasvatamist algama, et neid, kulakute likvideerimise, tööga mõjutamise ja kasvatamise ääsitulest läbiviidult, ajajooksul sotsialistliku majanduse töötegitajana ühiskonda lasta“ — rääkis sm. Postõschev¹. See ümberkasvatamine käib GPU laagrites, meie sotsialistliku ehitustöö kõige raskematel osadel — nagu seda on Valgemere-Baltimere veete, Moskva-Volga kanal, Hibinogorsk, Igarka j. t.

See kasvatus sünnib, nagu teistelgi ümberkasvatuse aladel, sel teel, et õpetatakse tõsiselt, sotsialistlikult töösse suhtuma, sotsialistlikku omandust pühaks ja puutumatuks pidama. Õpetatakse sotsialistlikku töödistsipliini sotsialistliku võistluse ja lõokluse teel. „Karistusealused, kes neis kasvatusetöö asundustes on, — räägib sm. Postõschev, — ei pea end mingil tingimusel ühiskonnast kõrvalevisatutena tundma. Meie peame igapidi ausat töösse suhtumist, distsiplineerumust enne tähtaega vabastami-

¹ Postõschev — kõne kohtutegelaste VI nõupidamisel.

sega, puhkusele koju laskmisega jne takka õhutama. Neis asutustes endis peame meie ühiskondliku mõjutuse meetodite tarvitamist suurendama, võimalikult vähem administratiivset mõjutamist tarvitama. Neis ettevõtetes peame meie sotsialistlikku võistlust ja lööklust arendama, mis uut töösse suhtumist, uut töödistsipliini kasvatab¹. Sarnase tööga kasvatamise tagajärgedest räägivad väga selget keelt, näiteks, Valgumere-Baltimere kanali ehitamise tulemused, mis meie maale endistest varastest, kahjuritest ja kulakutest üle 30 tuhande ausat oskustöölist andsid.

Teisel viisaastakul likvideerime meie klassivahed ja saame üle kapitalismi jäänustest majanduses ja inimeste teadvuses. Kuid see ei tähenda veel sugugi, et juba kõik kapitalistliku ühiskonna jäljed ära kaovad. Need jäljed ja jäänused jäävad veel kauaks ajaks alale. Võitlus nende jäänuste lõpuliku kaotamise eest kestab veel kaua peale klasside kaotamist. Kui juba „nüüd käesoleval jaamavahel proletariaadi diktatuuri kasvatuslik külg eriti selgelt väljendub“ (Stalin), siis kõveneb see tema kasvatuslik osa, inimeste ümber tegemise osa ülesehitatud sotsialistlikus ühiskonnas veel enam.

Proletariaadi diktatuuri nõrgendamisest ei või juttugi olla, kuni veel alles jääb rahvusvaheline kapitalistlik ümbruskond, kuni proletariaadi diktatuuri ees veel kapitalismi sünnimärkide lõpulik hävitamine, klassiliku jagunemise kõige sügavama aluse, tööjaotuse, linna ja küla vahelise vastaspooluse, vaimlise ja kehalise töö vastaspooluse kaotamise ülesanne seisab. Sotsialistlikus ühiskonnas jääb järele veel inimeste ebaühtlus töös ja tarvitamises. „Oma esimeses faasis, oma esimesel astmel ei saa kommunism veel majanduslikult täiesti küps, kapitalismi traditsioonidest ehk jälgedest täitsa vaba olla. Siit tekib seesugune huvitav nähe, kui „kodanlise õiguse kitsa vaatepiiri“ alalhoidmine kommunismi esimeses faasis. Kodanline õigus tarbainete jaotamise alal eeldab, muidugi, mõõdapääsmatult ka kodanlist riiki, sest õigus ei ole midagi ilma aparadita, mis suuteline on õiguse normidest kinnipidamisele sundima.“

Lõpulikult kaob igasugune vahe inimeste vahel (kodanlise õiguse mõttes) ainult siis, kui kaob vahe linna ja küla, vaimlise ja kehalise töö vahel. See aga võtab veel kaua aega. Kuid algust nende

vastaspooluste hävitamisega teeme meie juba nüüd.

„Teisel viisaastakul astub NSV Liit suure sammu edasi aastasadasid püsinud inimühiskonna vastaspooluse — linna ja maa vastaspooluse — võitmiseks ja loob selle vastaspooluse kõrvaldamiseks kõik tarvilikud eeldused. Oma ühiskondliku vormi poolest muutub põllumajandustööstusega ühetüübiliseks, põllumajanduslik töö muutub tööstusetöö erikujuks, võimsalt kasvavad veonduse sidemed maa ja linna vahel, tuntavalt lähenevad tööstusliku ja põllumajandusliku valmistuse kasvu tempod, lähenevad maa ja linna töörahva ainelise heaolu ja kultuuri tasemed“¹.

Edasine linna ja maa vahe lõpulik hävitamine läheb samas liinis:

1. Põllumajanduslik töö, olles juba industriaaltöö üheks erikujuks, jääb veel kauaks ajaks oma tehnilise taseme, energiavarustuse jne poolest praegusest tööstuslikust tööst maha. Põllumajanduse edasise tehnilise ümberkorralduse, tema edasise mehaneerimise ja elektrifitseerimise arengule vastavalt tasandub see vahe ikka enam, ja põllumajanduslik töö tõuseb tööstuse eeslinna alade tasemele.

2. Kolhooside edasikoondumisega masina- ja traktorijaamade ümber, mtj osa määratusuure kasvu mõjul kolhooside valmistuses, riiklikkude ja ühiskondlustatud valmistamisvahendite osa hiiglakasvu ja nende kõrval isiklikkude valmistamisvahendite osa tähtsusetuks muutumise ja hoopis ärakadumise tagajärjel muutuvad kolhoosid järjekindlalt-sotsialistlikku tüüpi ettevõteteks. Põllumajandusliku valmistuse iseloom ligineb ikka rohkem tööstuslikule valmistusele.

3) Kolhoosnikkude lõpuliku ümberkasvatamisega, nende teadvusliku, kultuurse jne taseme tõstmisega, kolhoosnikkude individualistliku psüholoogia jäänuste kaotamisega jne tõusevad nad ikka enam eesrindliku proletariaadi tasemele.

4. Valmistamisjõudude ühetasasem jaotamine üle maa kaotab lõppude-lõpuks terava vahe tööstuse- ja põllumajanduslikkude keskuste vahel.

5. Veonduse- ja sidevahendite võimas arenemine hävitab vahe kultuurse ja eluloluliku hoolitsemise alal ja tõstab terve rahva heaolu; sotsialistliku kultuuri kasv hävitab „külaelu idiotismi“.

¹ Sealsamas.

¹ ÜK(e)P XVII kongressi resolutsioon sm. Molotovi ja sm. Kuibõschevi aruannete kohta.

Sotsialismi arenemine hävitab kogu selle aluse, mis ühe inimese teeb piiratud linna-loomaks, teise — piiratud külaloomaks.

Kuid klassilise ühiskonna jäänuste täielikuks hävitamiseks on vaja mitte ainult maa ja linna vastaspoolsus hävitada, vaid ka vahe vaimlise ja kehalise töö vahel. See on ainult kommunistliku ühiskonna kõrgemal astmel võimalik. Marx kirjutab: „Kommunistliku ühiskonna kõrgemas faasis, peale seda kui inimest orjastav allumine tööjaotusele kadunud on, — kaob sellega ühes ka vastaspoolsus vaimlise ja kehalise töö vahel, töö ei ole mitte enam ainult äraelamise abinõu, vaid muutub ise elu esimeseks tarviduseks“¹.

Klassilise jagunemise tekkimine sai võimalikuks tööjaotuse alusel, ja ta viimased sügavamad jäänused kaovad samuti ka tööjaotuse hävitamisega. „Tööjaotus muutub tõelikuks tööjaotuseks ainult sellest silmapilgust, — kirjutavad Marx ja Engels, — kui ilmub materiaalse ja vaimlise töö jaotamine“². Materiaalse ja vaimlise töö jaotamise kadumisega kaovad kommunistlikus ühiskonnas ka klassilise ühiskonna viimased sünnimärgid.

Milles väljendub vaimlise ja materiaalse töö vastaspoolsuse kadumine? Muidugi mitte selles, et inimesed lakkavad mõtlema, ei tegele enam teadusevallas, või jätavad kehalise, materiaalse töö seisma. Ei. Kuid need kaks tööala kaotavad oma eraldumuse ja vastaspoolsuse, ning liituvad üheks tööprotsessiks, üheks materiaalse ja vaimlise tegevuse protsessiks.

Materiaalne tegevus muutub teaduslikuks, kasutab vahenditult kõiki teaduse saavutusi ja tulemusi; ja on ise teadusliku töö protsessiks. Teadus samuti pole siis enam piiratud ainult vaimlise tegevuse protsess, mis elust lahatatud, „teadus teaduse pärast“, nagu ta kapitalistlikus ühiskonnas on, kus teaduslik tegevus kunstlikult materiaalsest tööprotsessist lahti kistakse. Kommunistlikus ühiskonnas teostatakse teooria ja praktika vahenditu ühtsus, inimese vaimliste ja füüsiliste võimete vahenditu ühtne kasutamine.

Kuidas see saavutatakse?

1. Esiteks sellega, et töö ise põhjalikult muutub, et töö iga inimese esimeseks tarviduseks muutub. Töö kaotab oma sundusliku iseloomu ja muutub naudinguks.

2. Kõrgesti arenenud tehnika, kõikide tööprotsesside täieliku elektrifitseerimise ja automatiseerimise alusel muutub materiaalse töö protsess samal ajal ka teadusliku vaimlise töö protsessiks. Samal ajal nõuab automatiseeritud tööprotsess oma juhtimiseks enam kõigekülgset ettevalmistatud teaduslikku töolist, kes teaduslikult kogu valmistuseprotsessi tervelt valdab. Kõik üksikud erifunktsioonid, mis ainult füüsilist jõupingutust nõuavad, pannakse masina — automaadi — peale.

3. Kõik inimesed saavad põhjaliku igakülgse politehnolise hariduse ja on sellepärast vabad ühekülgsest professionalismist. „Kommunistlikus ühiskonnas, kus igaüks tingimatu tegevusringiga seotud pole, vaid ükskõik missugusel alal võib süveneda, reguleerib ühiskond kogu valmistust, ja nimelt loob ta minule võimaluse täna teha ühte, homme teist, hommil kul jahil käia, keskpäeval kalu püüda, õhtul karjakasvatuses tegeleda, peale lõunat kriitikat harrastada — kõik, mis ma soovin, — ilma et ma sellepärast jahimeheks, kalameheks, karjaseks või kriitikuks muutuksin.“³

Kommunistlikus ühiskonnas pole inimesed tööjaotuse mõjul üksikute spetsiaalsuste ja erialade külge kinnitatud ja ei kannata selle „professionaalsuse idiotismi“ all, mis kapitalistliku ühiskonna inimesi rõhub.

Kuid võidakse küsida: kuidas siis teadusliku tööga ja erialadega jääb? Kas ka üksikud teaduseharud kokku liituvad, või hävinevad. — Sealjuures tõendatakse harilikult, et kuigi kehalise töö alal professionalism kaob, siis vaimlise töö alal ei luba teaduse edasiarenemine mitte ainult kitsaste spetsiaalsuste kaotamist, vaid nõuab professionalismi süvenemist ja edasiarenemist.

See seisukoht on täiesti ekslik. Sellega eraldatakse teadus ja kogu vaimline tegevus kehalisest tegevusest ja seatakse temale vastu. Teadust ja tema arenemist võetakse sarnasena nagu ta praeguses kapitalistlikus ühiskonnas on. Unustatakse hoopis ära, et ka teadus ise oma arenmises põhjalikult muutub ja ühiskondliku materiaalse valmistusega kokku langeb.

Muidugi ei tähenda professionalismi hävitamine veel, et kõik inimesed täiesti ühesuguseks muutuvad. Inimesed tegelevad vabalt, igaüks oma kalduvuste, või-

¹ Marx, „Gotha programmi arvustus.“

² Marx ja Engels, „Saksa ideoloogia“. — „Feuerbach.“

³ Marx ja Engels, „Saksa ideoloogia“.

mete ja annete järele üks ühel, teine teisel alal. Kuid see pole enam professionaalsus, vaid kunst ja lõbu.

Konkreetselt sellest rääkida, kuidas töö

kommunistlikus ühiskonnas organiseeritakse, on muidugi vara, see jäägu kommunistliku ühiskonna inimeste korraldada, küllap nad sellega juba toime saavad.

A. R.

Valge Eesti elupäevad

Novembrikuu kroonika

1. — „Päevalehe“ teatel kerkivat Narva kose töölerakendamisel uusi raskusi: 60 000-hobusejõulise jõujaama ehitamisest ei saavat juttugi olla, sest südatalvel ja suvel langevat kose jõud vähesee tagajärjel ainult 6000 hobusejõule. Praegu kasutatakse kose jõudu Kreenholmi vabriku ja Kohtla põlevkivikaevanduste poolt. Mõlemas ettevõttes on tooniandev saksa (Siemens-Schukerti) kapital.

2. — Nõukogude Liitu sõitsid õppereisile 18 eesti nooremat maalikunstnikku. Kunstnikud külastasid Leningradi ja Moskva pildigalleriisid ja muuseumid ning tutvusid NSV Liidu kunstnikkude elu ja tööga.

— Eesti ja NSV Liidu vahel täiendati 1929. a. kaubalepingut. Tuleval aastal loodavad Eesti äri-mehed uue lepingu põhjal NSV Liitu vedada 2 700 000 krooni eest põllumajanduse saadusi. NSV Liit veab Eestisse — tööstusesaadusi.

3. — Pätsi valitsus jätkab riigiteenijate ja vabakutseliste isikute organiseerimist Mussolini kogemuste järgi. Vastloodud fashistlik inseneride ja arhitektide „Koda“ ehk korporatsioon koondab endasse ametlikult kõik insenerid ja arhitektid. „Koda“ valvab oma liikmete ilmavaate ja ülalpeo järgi ning annab neile praktiseerimise loa. Kõigilt teistelt, kes ei kuulu fashistlikku „kotta“, võetakse Eestis töötamise õigus.

Valges Eestis töötas kauemat aega balti parunite põrandaalune hitlerlik organisatsioon „Balti vendlus“, mille eesmärgiks on Hitleri võimu maksmapanek Eestis. Nüüd korraldas Pätsi valitsus mõnede „Vendluse“ liikmete üle kinnise kohtuprotsessi. 3 parunit mõisteti 3—12 kuus parandusmaja. Ja see oli — kõik ... parunite riigikukutamise töö eest! Kommunistid oleksid seesugusel lool — kõie saanud.

4. — Kodanliste ajakirjanikkude liit pühitses oma 10-aastase kestvuse juubeli päeva. Pidukõnedes kutsuti kõiki ajakirjanikke Pätsi diktatuurile truudeks sulesulasteks jääma. Pätsi lähema fashistliku tuusa, Einbundi, sõnade järgi teinud kodanlised ajakirjanikud klassisõja ajal samasuguse töö ära, kui „terve armee“. Kulbitäis fashistlikku mett nende müüdavate orjahingede huultele, et — rühkige aga rohkem fashismi heaks!

— Sotsjuudas Rei seletab fashismi võimulepääsu Eestis rahva poliitilise rumalusega. Selle „lelutuse“ teeb ta *Rootsi* sotsfashistide lehes — ettevaatusega, et kaasvõitlejat Pätsi mitte pahandada.

5. — Rakveres ehitati paavsti rahadega Roomakatoliku kirik 500 inimese jaoks. Rakveres pole praegu „Päevalehe“ teatel üle 40 katoliiklase. Kirikutega ühes avati hiljuti Eestis ka katoliku pappide seminar. Reaktsiooni kõvendamisega kasvab ka kiriklik pealutung.

— „Päevaleht“ püüab „Ida Locarnot“ oma juhtkirjas *võõraste* suurriikide vahelise tehinguna hinnata, millel rahukindlustusega midagi ühist ei olevat. Omalt poolt arutab ta Skandinaavia ja Balti riikide sõjalise mõtet, mida juhtis Saksamaa — NSV Liidu vastu.

— Päts ja Ko määras allveepaate ostmiseks 9 000 000 krooni. Paadid ehitatakse Inglismaal Vickersi tehastes. Kui palju tellitakse mootortorpedopaate, — seda „Päevaleht“ ei avalda. Raha väljajätkamine rahvalt uute sõjamasinate muretsemiseks on käimas üle riigi.

6. — Sotsid Eilmann ja Metslang, „töölisühingute keskkliidu“ kollased sekretärid, esitasid Pätsile märgukirja „plaanimajanduse“ läbiviimiseks. Märgukirjas kiidetakse heaks kõik Pätsi „majanduse ehitamise“ sammud, mis seni on seisnud sundtöölaagrite sisseseadmises ja töötute vägivaldselt väljasaatmises linnadest. Sundtöös ja hallparunite tasuta orjatises näevad sotsfashistid „plaanimajandust“ ja „üleminekut“ sotsialismile, ning lubavad sellele omalt poolt täielikku organisatsioonilist toetust.

— „Postimees“ nutab kodanluse ideoloogilise pankroti ja mädanemise pärast ning lelab, et õnnea riikliku propagananda kultuuri ei ehitatavat. Millega asja parandada — seda aga „Postimees“ ei tea samuti.

7. — Lina, mis Eestis varemalt aastakümnete jooksul peamiseks väljaveoaineks oli — on nüüd väljaveoturul peaaegu kadunud. Väljaveoainetest on esimesel kohal metsa- ja karjasaadused.

— Palga tõstmise nõudmine Kreenholmi tööliste hulgas kestab edasi. Tööliste üldkoosolekul otsustati nõuda korteri- ja valgustuse ja kütteraha juurdelisamist senisele tööpalgale.

8. — Pärnu hallparunid otsustasid oma talude priiksostmise 100 aasta juubelipäeva kiriklikult pühitseda.

— Arstidele ja rohuteadlastele kinnitati valitsuse poolt oma fashistlik „koda“. „Koda“ töötab sise-ministeeriumi valve all. Ta eriliseks ülesandeks on arstikonna organiseerimine Pätsi diktatuuri nõuete järgi.

9. — „Narva lahinguvälja“ käisid järjekordselt uurimas *rootsi* ja *jaapani* ohvitserid, 4 jaapani kõrgemat sõjaväelast tulid Soomest ja sõidavad lähemal ajal edasi Lätti, kus oma „uurimis“-tööd jätkavad.

— „Päevaleht“ nõuab petserlastest töötute Tallinnast väljasaatmist. Petserlased sõitvat Tallinna, kus „rikkaid leiduda“ ja vähemalt „kerjamise võimalusi olevat“.

10. — Adsoni näidend „Elav kapital“ lahendab näitelaval tööpuudust. Egas tööpuudus nii raske ei olevatki, kui töötud omavahel lõbusa kamba loovad ja igasugused töötingimused nurisemata vastu võtavad. Näidend olevat „Päevalehe“ arvustuse järgi suure poliitilise tähtsusega. Aga ükski näljane sellest sõnuks ei saa.

12. — Tallinna Keskvanglast põgenes vangivahide kaasaitamisel üks vabfashistide aktiivsematest juhtidest — Sirk. Peale 12. märtsi riigipöõret areteeriti 250 vabsi, kelledest hiljem 243 vabastati. Sirgu protsess pidi lähemal ajal arutusele tulema.

Nähtavasti soovis Päts oma polste vahelist tüli lihtsamalt lahendada.

— „Kaja“, valitsuse peahäälekandja, toon töötute vastu muutub üha jõhkramaks. Leht nõuab hitlerlikkude vangli- ja töölaagrite asutamist Eestis töötute noorte jaoks.

— Eramajanduse võlgnevus välismaal (kaubavõlad) olevat „Päevaleht“ teatel käesoleval aastal 50 miljonilt kroonilt langenud 35 mln. kroonile. Krediidi summa langus kaubanduses on seotud kriisi uue süvenemisega.

— Tallinna kaitseleidi 10 aasta kestvusepäeva pühitseb kodanlus kärarikalt. Tallinna kaitseleidus olevat 3000 meest ja 480 naist. Hirm proletariaadi ees sunnib kodanlust tervet oma jõudu alaliselt tapatöö ettevalmistamiseks organiseerima.

13. — Lehtede teatel olevat Sirk Eestist otsekohe Soome sõitnud. Vabfashismi tegevuse elustamiseks olevat Eesti vabfashistide keskel suurel hulgal raha liikumas.

— „Päevaleht“ levitab sõjajutte — Saksa allikate järgi. Sõjaline kokkupõrge Baltimerel tulevat Inglise ja Vene vahel. Kõigi Balti riikide ja Skandinaavia sõjaline blokk olevat vajalik kommunismi hädaohu vastu.

— Sotsialistlik realism meie kujutavas kunstis ajas „Päevalehes“ upepallitama ühe NSV Liitu külastanud pätsliku kunstijungrikes. Mehike leiab, et realism olevat ikka realism, olgu ta siis tsaari-Venemaa või proletariaadi diktatuuri päevilt! Ainult seda ei sall „puhta kunsti“ rüütel, et meie kunst vastu peegeldab ehitatavat sotsialismi, et ta seda hiiglatööd propageerida ja edasi viia aitab. Kõik see olevat andeksandmata kunsti labastamine ja „fabrikatsioon“!

14. — Eesti esindajad jõudsid tagasi „sotsiaalse moraali“ kongressilt, kus arutati kodanlise ühiskonna moraallanguse, prostitutsiooni jne põhjusi. Peapõhjused „moraali“ languses olevat — tööpuudus ja viletsad korteriolud.

Võitluse abinõuks moraali languse vastu soovitati kongressitajate poolt — usupropagandat. Huvitav, miks moraalitankesed oma kõhtu hallelunjadega ja issameiedega ei täidal

— „Postimees“ ja „Kaja“ on vihased põrandaluse kommunistliku liikumise pärast, ning nõuavad tabatutele surmanuhtlust. „Postimees“ samastab sellejuures kommunistlikku liikumist — salakuulamisega.

— Kodanlised ajalehed löövad ikka veel lokku vabfashist Sirgu põgenemise ümber. Sirk oli lehtede tooni järgi romantiline päevakangelane — mitte aga mõni türmist põgenenud kurjategija. Sirgu tabamise katsetest ei räägita sõnagi. Misjaoks oma-poissi taga ajadagi!

— Tallinnas korraldati kohus 5 vabfashisti üle lendlehtede levitamise pärast. Vahekord kohtunikude ja kohtualuste vahel oli väga sõbralik. Kohtu lõppemisel tänasid kaubealused kohtunikke ja kumardasid nende ees nii sügavasti, et isegi advokaatidel piinlik hakkas.

16. — Suure pidulikkusega peeti Tartu kadakasliste ja fashistlikkude üliõpilaste korporatsioonides aastapäevi. Kõvendati sidemeid Pätsi ministritega ning löödi nad viinaklaasi taga viimaseni „rüütliks“ ning auvilistlasteks.

— Hallparunite „Kaja“ tahab kandvat osa noorsoost „talutööle“ rakendamiseks kasvatama hakata. See karastavat noorsoo tugevaks sõjaväeks tulevikus. Lihtkeeles tähendab see järgmist: kõik töötud noored sundtöölaagrisse ja riigi kulul hallparuni põllule tööle!

17. — Vabfashistide protsessis selgus, et pärast 12. märtsi võimuharamist tahtsid vabfashistid Pätsi vastu ühes Tallinna tehases poliitilist streiki

organiseerida. See provokatsioonilik streik jäi aga ära, kuna vabfashistid Pätsile alla vandusid ning tööliste selgus vabfashismi tõelik iseloom.

— „Kaja“ soovitab põllutöölistele tasumaksmise kindlustamist raskete õnnetuste puhul täielikult riigi kulule võtta, sest üksik hallparun ei jõudvat oma vigastatud töölele tasu maksta. Nii siis: riik maksab hallparunile preemiaid — põrsastelt, võilt, kanamunadelt, viljalt; riik kustutab võlad või pikendab neid „viimsepäevani“; riik annab oma kulul sundtöölisi, ja riik kindlustab nende sandikstege mis korral. Elägu riik! — fashistlik hallparunite Pätsi-Eesti!

19. — Tõnissoni on järjekindlalt vallutanud hüsteerilik hirm kommunistide ees. Talle näib, et nuhkide riiklik aparaat kommunistide vastu võimetu on, ning sellepärast nõuab ta kõigilt truedelt kodanlastelt „võitluse vaimustust“ kommunistide vastu.

— „Eesti kirjanduse“ teatel olevat 400 aasta jooksul välja antud 31 000 eestikeelset raamatut ja broschüüri. Esimene eestikeelne katekismus ilmus 1535. aastal. Ajalehti olevat Eestis ilmuma hakanud 185. Kui palju kodanluse poolt on mahamaterdatud töölisklassi ajakirjandust ja ajakirju, sellest vaikib kodanline statistika.

20. — „Viktooria“ kastitehases Tallinnas algas 450 töölise üksmeelselt streiki palga 50%-lise alandamiseks katse vastu. Kõik töölised, kes palga alandamisega rahul polnud, ähvardati töölt lahti lasta. Streik lõppes juba järgmisel päeval tööliste võiduga.

— Pätsi prokuratuur ähvardab Teemanti vastutusele võtta vabfashismile peetud liig sõbraliku kaitsekõne pärast. Teemant pole loomulikult mingi Pätsi diktatuuri vastane, kuid Päts omalt poolt sallib ikka vähem vahelesegamist oma diktatuuri kohtuasjadesse.

— Statistika keskbüroo teatel olevat elanikkude arv Eestis 1922. aastast alates kasvanud 21 241 võrd. Juurdekasvamine sünnib ainult Võru- ja Petserimaa arvel. Viljandi ja Valgamaal väheneb rahva arv järjekindlalt, linnades on surevus sündivusest alaliselt kõrgem.

— „Päevaleht“ leiab, et „üldrahvuslikku remonti“ suutvat teha ainult suurkapitali ringkond. „Ainult see rahvas võib oma vabaduse peale ükski julge olla, kellele liha ja leib oma enese pärast on.“ Päts olevat see õige ja aateline rahvuse kehastaja. — Eks tema ju ole osanud omale „liha ja leiva“ — ja mõnda muudki — kindlustada.

21. — „Vaba Maa“ teatel organiseerivat vabfashistid oma kihutusetöö peastaabi Soomes, kus viibivad Sirk, Telg jt. Kohaliku kihutustöö juhtimiseks loodavat Eestisse põrandaalune operatiivstaap. — Kui hästi need härrad kõik teavad, ainult politsei — „ei saa midagi näppu“.

— Sotside häälekandja „Rahva Sõna“ nukrustab selle üle, et Pätsi diktatuur oma võimu jagamise juures sotside tuuse vähe tähele paneb. Ei olevat küllaldaselt „sidet“ „rahva“ ja „valitsuse“ vahel. Sellepärast valitseb sotsfashistide laagris üks suur noruspääolek. Päts peab sotsidest-sidet juba liig abrastanuks.

— Sotsfashistliku tööliste kesklidu juhid ei poolda Pätsi poolt organiseeritavat tööliste-„koda“. Puhtfashistlik „koda“ (korporatsioon) kujunevat paralleelseks asutuseks senistele sotsfashistlikkudele ametiühingutele. Sotsfashistid on kindlad, et nad seniste organisatsioonidega töölisti kindlamini suudavad kodanluse vaos hoida.

— Krediit hädaabitoedeks 540 000 krooni ulatuses kulutatakse eesoleva talve jooksul soode ja rabade kuivatamiseks ning maanteede ja lennujaa-

made ehitamiseks. Sellega võidavad töötute ja riigi kulul hallparunid, ning teisest küljest areneb kodanluse sõjaline ettevalmistus.

22. — Pätsi diktatuuri „siseasjade“ korrashoidmine jaotati vägede ülemjuhataja, sise- ja sõjaministeeriumi vahel. Juurde arvatud propaganda j. m. ministrid, juhiivad sellega otsekohevalt „siseasju“ üle poole valitsuse liikmetest. Nähtavasti sünnitab selle „sisekonna“ korrashoid Pätsi diktatuurile kõige rohkem kõhuvalu.

— Pätsi asetäitja ja suuvoodri Einbundi seletuse järgi ei luba Pätsi diktatuur riigikogu enam mingisuguseks tööks kokku tulla.

— Uusi riigikogu valimisi ei tulevat sama Einbundi seletuse järgi enne kui „pole uuendatud Eesti riiklik kord“. See „uuendamine“ ei lõpe aga Pätsi soovil loomulikult enne Pätside dünastia lõppu.

— Pätsi diktatuur pole propagandaministri sõnade järgi kunagi loobunud koostööst „uue korra“ kasuks nende vabfaschistidega, kes töötavad põranda peal kooskõlas praeguse korraga. Et põrandapealseid juhiivad aga karedamad „põrandaalused“, siis ulatab koostöö otsotsaga kokku.

23. — Tartus suleti siseministri poolt vabfaschistlik ajaleht „Vaba Sõna“ avaliku julgeoleku riivamise ja seltskonnas ärevuse tekitamise pärast.

— A. Rei on tulivihane „Vaba Sõna“ peale, kus kirjutati sotsfaschistlike „põhimõtete“ hinna langetusest Pätsi kambast kohtade lootmisel. Sotsfaschist nimetab vabfaschisti „vaimliseks pätikas“, ning unustab sellejuures, et mõlema päti tüli tekkis Pätsile hõlma alla pugemise purdel.

— Pätsi diktatuuril tekib raskusi ühe riigieelarve kokkuseadmisel. „Kaja“ leiab, et käesoleval aastal tõusnud eelarve suureks riigimetsa hiiglalaastamise tõttu. Tuleval aastal aga enam metsi müüa pole ja sellepärast tulevat eelarvet kokku suruda.

— „Päevaleht“, suurkapitali häälkandja, nõuab „põllumajanduse“ maksude suurendamist tuleval aastal, milliseid makse kriisi ajal kõige enam vähendatud. Tuleva aasta eelarve aga suurenevat, sest kasvavad väljaminekud sõjaväe ja politsei peale.

— Hallparunite uudismaade ülesharimiseks kavatab Pätsi valitsus üle riigi organiseerida 10—15 traktorijaama 140—184 traktoriga. Uudismaa ülesharimise kuludest võtaks riik $\frac{1}{3}$ oma kanda, kuna $\frac{2}{3}$ maaoanik-hallparutü tasuks.

— ERK'id — väikekodanluse faschistlikud klubid — esitasid Pätsi valitsusele ka omalt poolt „plaanimajanduse“ sisseadmise programmi. ERK-ide „plaanimajanduse“ kord erineb sotsfaschistide „plaanimajandusest“ marurahvusliku joonega. Nõutakse majandusettevõtete „eestistamist“ jne. Kuid vaevalt arvestavad suurkapitalistlikud peremehed oma väikekodanliste sulaste nõudmistega.

24. — „Kodade“ asutamiseks on Pätsi agendid jõudnud praegu riigiametnikkude ja kooliõpetajate juurde. Muudku nähk sirgu faschistliku organisatsiooni liistul, riigisulane ja koolipapa!

25. — „Postimees“ peab igasugust „plaanimajandust“ kapitalistlikus korras võimatuks, sest see tähendaks „kapitalistliku valmistuse lõppu“. Eestis ei saavat juba sellepärast plaanimajandusest juttu olla, et ta nõrga väikeriigina suurriikide turgudest ära oleneb. „Postimees“ ei soovita sellepärast faschistidel ülemäärast „plaanimisest“ kõmu teha, kuna see asjatult segadust tekitab.

26. Detsembrikuul tuleb protsess endiste sõjalaevade müügil avalikkustulnud altkäemaksamise pärast. Seekord on süüpingil Koodijaani ministrid ja endine kindralstaabi ülem Tõrvand, kes Vrangeli väe kokkulangemisel Eestisse kolis, ning seal kiiret karjääri tegi.

27. — Politsei peavalitsuse ametiikkude teadete järgi põgenes k. a. Eestist Soome üks vabfaschistlike juhtidest Viljandi hitlerliku paruni lennukil, mida juhtis parun ise. Ka Sirgu Soome aitamiseks olid Viljandi parunid oma lennukiga Tallinna lähedal abivalmis. — Asi seegi; milleks see riik muudu seda hitleriparunite lennutsemist toetab ja soodustab!

— Mida teha — kuhu minna? Kas jätta paljuülistatud piimakarjandus ja alata teravilja kasvatust? Selle üle käib kibe vaidlus „Kaja“ ja „Vaba Maa“ vahel. Võihindade langus purustas võiparadiisi fantaasia. Teravilja hinnad on aga veel kõikumamal ajal.

— „Postimees“ näeb mõlematest pessimistlikum, ning arvab, et oma soovid maksavad vähe. Tulevat ainult oodata maailmaturu hindade kärke.

28. — „Vaba Maa“ kirjutuse järgi olevat „Eesti kaubalaevastik praegu täies koosselus töös. Seista ainult 11 vähemat aurikut kokku 6850 br. reg. tonni. „Vaba Maa“ valkib suruaks selle tõsiasja, et töö leidmine eesti laevadel sünnib laevateenijate palade ennekuulmatu mahasurumise teel.

— „Kaja“ on mures riikliku propaganda pärast, mida keegi peale Pätsi ministrite ei tegevat. Valitsuse otsusel lastud välja eriline propagandaraamat, kuid see osutunud surnud statistikaks. „Kaja“ ise hindab rahva meeleolu Pätsi diktatuuri kohta järgmiselt: „Vastutõtõtõtjaid ja sosistajaid, kes jatkavad, kuigi varjatult, oma endist laastavat tegevust, on aga kõik kohad täis.“

— „Praegune valitsuse kriis“ Eestis viib „Vaba Maa“ — Rooma keisrite juurde tagasi, kes riigikorda senati uuendamiseks kindlustanud. (Üks keisritesi tõstis senatori seisusesse isegi oma kõige parema — ratsahõbuse! — A. R.) Ligikaudu niisugust rooma-aegset „nõukogu“ tahetavat „V. M.“ teatel Eestiski looma hakata! Sai ju Pätski Ungari Horthyilt täkkusid kingiks...

29. Eesti sotsfaschistid kinnitavad II Internatsionaali ees veel kord Eesti militariseerimise vajadust. Eesti olevat ikka väikeriik ja *kaitstvat* ainult oma iseselsvust. NSV Liidule kallaletungimisest võivat ainult kommunistid rääkida. Sama kuupäeva „Päevalehe“ juhtkiri teeb aga kõigile selgeks, et valgel Eestil ainult NSVLiduga sõidida tulevat, et Eesti ei oleval selles sõjas mitte ükski, ja et iga „kaitse-sõda“ peab muudutama *pealetungisõjaks*. — Nii lühikesed jalad olidki siis sõtside silmalummutusel!

— Tallinna-Haapsalu rahukogus tuli arutusele hitlerliku põrandaaluse „Saksa klubi“ tegelaste protsess. Seekord „süüdistatakse“ 26 parunit eesotsas von zur Mühleniga — hitlerliku võitlusorganisatsiooni loomise pärast valges Eestis.

30. Tallinnas algas Eesti-Läti-Leedu välisministrite konverents, nimetatud Baltiiriikide välispoliitika ühtlustamiseks. Seni on konverentsilt ainult pidukõnõsõid kuulda olnud.

— Pätsi valitsuse korraldusel võetakse lähemal ajal riigiteenijate — sõjaväe, politsei, raudteeteenijate — kaitseliidu mündrite ühtlustamine ette. Kah edusamm militariseerimise alal!

1. detsembrit pühitseb Eesti kodanlus kirikes, koolides, teatrites — jutluste, jumalasõna ja muu prahiga. Tõotatakse omavahel enam mitte kunagi ropust riieda ega kommunistide ees hirmu pärast pesu määrada. Kõik halb, mis enda keskel oli, on kõrvaldatud diktatuuriga, ning Päts on see, kes päästab kodanluse luige, haugi ja vähja üksmeelse vankril — ringihulkuva kommunistliku tondi eest. — Halleluuja!

ON AVATUD
TELLIMISTE
VASTUVÕTMINE

1935. a. PEALE.

TELLIMISE HINNAD:

E D A S I

1 kuu peale	— rbl. 75 kop.
3 " "	2 rbl. 25 kop.
6 " "	4 rbl. 50 kop.
12 " "	9 rbl. — kop.

Klassivõitlus

1 kuu peale	— rbl. 75 kop.
3 " "	2 rbl. 25 kop.
6 " "	4 rbl. 50 kop.
12 " "	9 rbl. — kop.

LEEGID

1 kuu peale	— rbl. 75 kop.
3 " "	2 rbl. 25 kop.
6 " "	4 rbl. 50 kop.
12 " "	9 rbl. — kop.

Vastutav toimetaja: H. Pöögelmann.

Tehniline toimetaja: Rottensteiner.

Väljaanne nr. 81. Ladumisele antud 26/XII 1934. Trükkimiseks alla kirjutatud 15/I 1935. Paber 75×105.
2 trükipoognat. Ühes trükipoognas 85.680 trükitähte. Üldse 171.360 trükitähte. Lengorliit nr. 2413.
Tiraash 750 eksempl. Töö nr. 6550. „KÜLVAJA“ trükkkoda, Leningrad, Dsershinski uulitsa, nr. 49

„КЛАССОВАЯ БОРЬБА“ № 12 (171)

Издание ЭКП (Этсекции Коминтерна). Журнал на эстонском языке.

1000272

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, Апраксин пер., № 2.
Välismaatööliliste Kirjastusühendus NSV Liidus, Leningrad, Apraksini põiknõlv № 2.

Hind 75 kop.